

શ્રી સરવનારાય

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર
બુકસેલર કાશીરામ માળેકલાલ.

૨૦૯૨

અમદાવાદમાં

મામાનો હવેલી મધ્યે અમદાવાદ યુનાઇટેડ પ્રીટાગ અને જ. ૦. ૧૦ કંપની
"કીમીટેડ"ના પ્રેમમાં રણડોડલાલ ગંગાગમે છાપ્યો

સંવત ૧૯૭૦.

મને ૧૮૮૩.

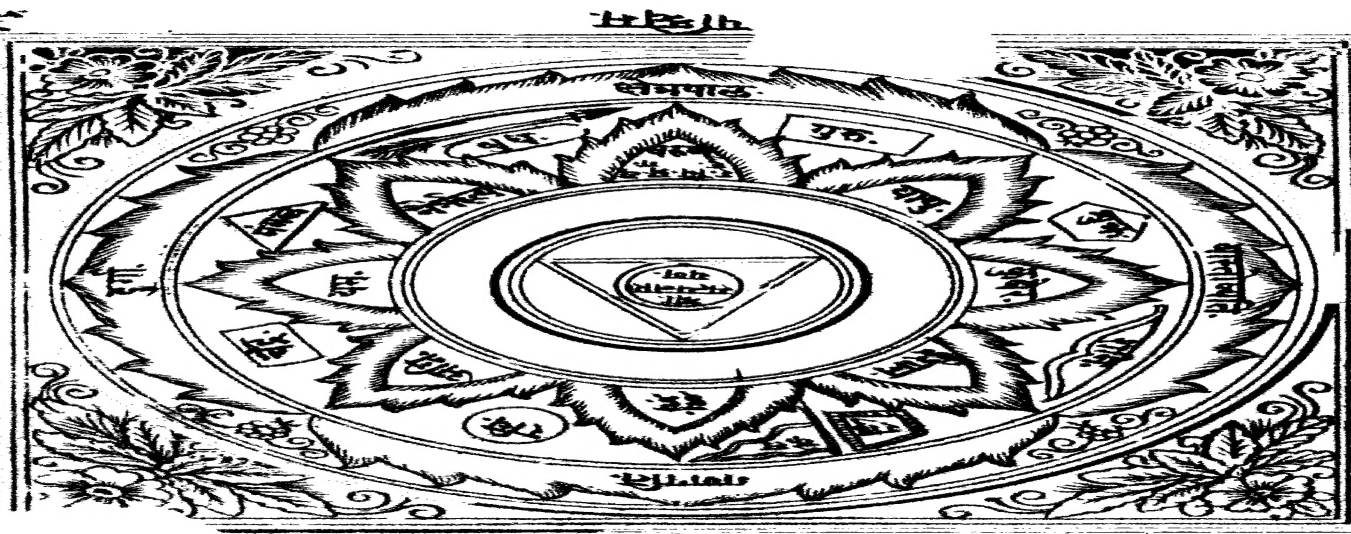
કીમત આઠ આના.

२०६२

अथ वता-चक्रः.

२०६५

रसिग.

दक्षिण

उत्तरा

पश्चिम

पूर्व

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ अथसत्यनारायणव्रतविधिः ॥ ॥ पौर्णमास्यमा
वास्यसूर्यसंक्रमणव्यतीफताष्टमीद्वादशीरविर्ज्योतिर्मभृगुसूर्यपर्वदिनेचंद्रानुकुलये
मनउत्साहेब्राह्मणमुखोक्तपर्वसुवासत्यनारायणव्रतकुर्यात् ॥ तच्चैवं ॥
तद्विनेप्रातर्नद्यादौसपत्नीकोयजमानःस्नात्वाताम्रमयमव्रणंजलपूरितकलशं
गृहमानीयोच्चस्थानेयोजयेत् ॥ तदनंतरंप्रातरान्हिकंनिर्वर्त्यमनसाव्रतमुद्धि
श्यसंकल्पयेत् ॥ तद्विनेनक्तजोजनं ॥ सायंकालेसर्वसामर्थीकृत्वातदुत्तरं
पत्न्यासहतिलामलककलकमुगंधतैलाभ्यामंगंवाल्लिप्यउष्णोदकेनस्नात्वापट्ट
दुकूलादिवस्त्रोपवस्त्रेसर्वालंकारांश्चयथाविज्वंधारयेत्॥कुंकुमचर्चितोरंगवल्ल्या
द्यलंकृतपीठोपरिसपत्नीकउपविश्याद्विराचम्यपवित्रपाणिःप्राणानायम्यकुल
देवतांमातापितरौसमस्तब्राह्मणांश्चनमस्कृत्यदेशकालौसंकीर्त्यअमुकगोत्रोत्प
न्नोमुकशर्मादिअस्माकंसर्वेषां०समस्तदुरितोपशान्त्यर्थंअलक्ष्मीपरिहारपूर्वकल
क्ष्मीप्राप्तादिमनोजिलाषितकामनासिद्धिद्वाराइहामुत्रचसकलभोगादिचतुर्विध
पुरुषार्थसिध्यर्थमंगीकृतसत्यनारायणव्रतांगत्वेनसंपादितसामग्र्यागणेशगौरी
वरुणब्रह्मविष्णुरुद्रसूर्यादिनवग्रहद्रोण्यष्टलोकपालगणपतिचतुष्टयदेवतापुजन

स० ना०
१

पूर्वकं श्रीसत्यनारायणप्रीत्यर्थं यथाशक्ति यथामीलितोपचारद्रव्यैः पुरुषसूक्त
श्रीसूक्तपुराणोक्तमंत्रैश्च ध्यानावाहनादिषोडशोपचारैः पूजनंतद्भूतोक्तकथा
श्रवणंच करिष्ये ॥ शरीरशुद्ध्यर्थं आसनविध्यादिन्यासांश्च कलशशंखघंटार्च
नं करिष्ये ॥ निर्विघ्नतासिद्ध्यर्थं गणपतिपूजनं पंचवाक्यैः पुण्यावाचनं देवता
स्थापनंच करिष्ये ॥ स्त्रीशूद्रादिः कर्त्ता चेद्द्वैदिकमंत्रप्रयोगो न कार्यः ॥ गणप
तिसंपूज्य ॥ मत्स्यं मसकुटुंबाय महाज० अद्य करिष्यमाण श्रीसत्यनारायणपू
जनारुयस्य कर्मणः पुण्याहं भवंतो ब्रुवंतु ॥ ॐ पुण्याहं ॥ मत्स्यं स० श्रीस०
रूपाय कर्मणे स्वस्ति जवंतो ब्रुवंतु ॥ आयुष्मते स्वस्ति ॥ मत्स्यं ० कर्मणः ऋद्धिं ज०
कर्म ऋद्ध्यतां ॥ मत्स्यं ० श्रीरस्त्विति जवंतो ब्रु० अस्तु श्रीः ॥ कल्याणं भवंतो ब्रु०
अस्तु कल्याणं ॥ आमूरजप्रत्या० प्रजापते० पुण्याहवाचनफलसमृद्धिरस्त्व
ति भवंतो ब्रु० ॥ पुण्याहवाचनफलसमृद्धिर० ॥ आसनविध्यादिपुरुषसूक्तन्या
संकृत्वा ॥ ॐ नंपादाभ्यां न० ॐ मौं जानुभ्यां ० ॐ जंकटिभ्यां ० ॐ गं ना
भ्यै० ॐ वंहदया० ॐ तेंबाहूभ्यां म० ॐ वांकंठाय० ॐ सुमुखाय० ॐ देनेत्रांभ्यां
ॐ वांललाटाय० ॐ यमुर्ध्वे० ॐ नमो जगवते वासुदेवाय शिरसे स्वाहा ॥ ॐ न

पूजा.

मोनारायणायइतिदिग्बंधः ॥ कलशस्य० ॥ शंखादौ० ॥ आगमार्थे० ॥ अप
वित्रःपवि० ॥ आत्मानंपूजाद्रव्याणिप्रोक्ष्य ॥ देवस्यवामज्जागेदीपस्थापन
पूजनंकुर्यात् ॥ नोदीपब्रह्मरूप० ॥ रंगवल्लीयादिवेष्टितपीठेकुंकुमेनाष्टदलंकृत्वा
तदुपरिजलपूरितप्रातरानीतिकलशस्थापनंकुर्यात् ॥ तच्चेत्थं ॥ ॐमहीद्यौरि
तिभूमिंप्रार्थ्य ॥ ॐओषध०इतिपीठोपरिअष्टदलेगोधूमादिसप्तधान्यराशिं
कृत्वा० ॐआकलशेषुधावति०इतिधान्यराशौकलशंसंस्थाप्य ॥ ॐइमंमेगं
गेइत्युदकं ॥ ओंगंधद्वारामितिगंधं ॥ ओंकांडात्कांडादितिदुर्वा ॥ ओंअ
श्वत्थेवो०इतिपंचपल्लवान् ॥ ओंआफलिनीर्या०इतिफलं ॥ ओंसहिरत्ना
नीतिपंचरत्नानि ॥ ओंहिरण्यरूपेइतिहिरण्यं ॥ ओंयुवासुवासाःइतिकल
शंकंठेवस्त्रेणावेष्ट्यअथवारक्तदोरकंबध्वा ॥ ओंपूर्णादर्वि०इतिकलशोपरि
शालितंडूलपूरितताम्रमयपूर्णपात्रंनिधाय ॥ तन्मध्येकुंकुमेनाष्टदलंकृत्वा ॥
ॐतत्त्वायामीतिवरुणमावाह्य ॥ वरुणायनमइतिनाममंत्रेणवरुणपूजांकृ-
त्वा ॥ ब्राह्मणानांशालिग्रामशिलापूजनं ॥ ब्राह्मणेतरेषांसुवर्णमयलक्ष्मी
नारायणप्रतिमापूजनंयंत्रपूजनंवाअथपीठदेवतास्थापनं ॥ ॐसर्वत्र ॥ मं-

स०ना०
२

डूकायनमःकालाग्निरुद्रायन० आधारशक्त्यै न० कूर्माय० वराहाय० अनं-
ताय० सुधासिंधुपरिवृतपृथिव्यै नमःरत्नद्वीपाय० मणिमंडपायनमःकल्प-
तरवेन० वेदिकार्यै० मंचकाय० तत्पादचतुष्के धर्माय० ॥ ज्ञानाय० वैराग्या०
ऐश्वर्याय० गात्रचतुष्के अधर्माय० अज्ञानाय० अंवेराग्या० अनैश्वर्याय० मध्ये
आनंदकंदाय० संविन्नालाय० सर्वतत्त्वात्मकपद्मा० प्रकृतिमयपत्रेभ्यो० वि-
कारमयकेसरेभ्यो० पंचाशद्वर्णबीजाढ्यकार्णिकार्यै० सूर्यमंडलाय० चंद्रमंड-
लाय० बन्हिमंडलाय० सत्त्वाय० रजसेन० तमसेन० आत्मने० अंतरात्मने०
परमात्मने० ज्ञानात्मने० मायातत्त्वाय० कलातत्त्वाय० विद्यातत्त्वाय० पर-
तत्त्वाय० इतिसंपूज्य ॥ पीठशक्तिपूजयेत् ॥ दशदिक्षु प्रागादिक्रमेण ॥ ती-
त्रायै न० ज्वालिन्यै नमः नंदायै० जोगदायै० कामरूपिण्यै० उग्रायै० तेजोव-
त्यै० सत्यायै० पद्मवासिन्यै ॥ मध्ये पीठशक्त्यै न० वामे हीं सर्वशक्तिकमला-
सनाय० दक्षिणे पराशक्तिरुद्राय० अष्टदलमध्यात्पश्चिमे उदक् संस्थाः गण-
पतये० गौर्यै न० वरुणाय० ॥ ब्रह्मणे० विष्णवे० रुद्राय० अष्टदलसंध्यग्रे ब-
हिः सूर्याय० चंद्रमसेन० ज्योमाय० बुधायन० बृहस्पतये० शुक्राय० शनैश्चरा

पूजा.

य० राहवे० केतवे० अष्टदलेषु इंद्राय० अग्नयेन० यमाय० निऋतये० वरुणाय
वायवे० सोमाय० ईशानाय० चतुर्दलेषु गणपतये० दुर्गायै० क्षेत्रपालाय० वा
स्तोष्पतये० ॥ इति पीठदेवतास्थापनंतत्पूजनंचकृत्वा ॥ मध्ये संपूजितपीठे
अष्टशक्ति श्रीलक्ष्मीसहितसत्यनारायणाय नमः सत्यनारायणं आवाहयामि
॥ अथ ध्यानं ॥ शांताकारं भुजगश० ॥ ॐ ऋतः सत्यं परं ब्र० ॥ ध्यायेत्सत्यं
गुणातीतं गुणत्रयसमन्वितं ॥ लोकनाथं त्रिलोकेशं कौस्तुभाभरणं हरिम् ॥ १ ॥
नीलवर्णं पीतवासं श्रीवत्सपदभूषितं ॥ गोविंदं गोकुलानंदं ब्रह्माद्यैरपि पूजितं
॥ २ ॥ अंजलौ पुष्पं गृहीत्वा हृदि स्थं देवं वा समार्गेण पुष्पे आगतं ध्यात्वा ॥ ॐ स
हस्रशीर्षा० ॐ हिरण्यवर्णा० ॥ आगच्छ देव देवेश ते जोरक्षो जगत्पते ॥ क्रिय
माणां मया पुजां गृहाण सुरसत्तम ॥ १ ॥ श्रीसत्यनारायणं सांगं सपरिवारं सायु
धं सशक्तिकमावाहयामि ॥ इति पुष्पं समर्पयेत् ॥ शालिग्रामशिलायां नित्यपू
ज्यमूर्त्यादौ वा पूजनं चेत्पूर्वोक्तप्रकारेण नावाहनम् ॥ किंतु आवाहनमंत्रैः पुष्पां
जलिसमर्पणं मात्रं कार्यं ॥ ॐ पूरुष एवेदं सर्वं० ॥ ॐ तांम आवाह जातवे० ॥ ना
नारत्नसमायुक्तं कार्तस्वरविभूषितम् ॥ आसनं देवदेवेश प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यता

स०ना०

३

म्॥२॥ श्रीसत्यनारायणायसांगायसपरिवारायमनमः ॥ आसनंस० ॥ॐ ए
तावानस्यमाहिमा० अश्वपूर्वा० ॥ गंगादिसर्वतीर्थेभ्योमयाप्रार्थनयाहृतम् ॥
तोयसेतत्सुखरूपशीपाद्यार्थप्रतिगृह्यतां ॥३॥ श्रीसत्यनारा० पाद्यंस० ॥ॐ त्रि
पादुध्वे० ॐ कांसोस्मितां० ॥ नमस्तेदेवदेवेशनमस्तेधरणीधर ॥ नमस्तेकम
लाकांतगृहाणाध्वेनमोस्तुते ॥४॥ श्रीसत्य० ॥ॐ तस्माद्विराळ० ओं चंद्रांप्रभा
सां० ॥ कर्पूरवासितंतोयंमंदाकिन्याःसमाहृतं ॥ आचम्यन्नांजगन्नाथमयादत्तं
हिभक्तितः॥५॥ श्रीसत्य० आचमनीयं० ॥ ओं यत्पुरुषेण० ओं आदित्यवर्णे० गंगा
चयमुनाचैवनर्मदाचसरस्वती॥ तापीपयोष्णीरेवाचताभ्यःस्नानार्थमाहृतं॥६॥
श्रीस० मलापकर्षस्नानंस० ओं आप्यायस्व० श्रीस० पयस्नानं० ओं दधिक्रावणो
श्रीस० दधिस्नानंस० ओं घृतंमिमिक्षे० श्रीस० घृतस्ना० ॥ ओं मधुवाता० श्रीस०
मधुस्नानं० ॥ ओं स्वादुःपवस्व० श्रीसत्य० शर्करास्नानं० ओं गंधद्वारां०
श्रीस० गंधोदकस्नानं० दधिक्षीरंधृतंचैवमधुखंडविमिश्रितं ॥ तृप्त्यर्थं तव
देवेशमधुपर्कं ददाम्यहं ॥ ७ ॥ श्रीस० मधुपर्कं० ॥ ओं कनिक्रदज्जनुषंप्र
ब्र० ॥ अन्यंगार्थं महीपालतैलंपुष्पादिसंभवम् ॥ सुगंधद्रव्यसंमिश्रसंगृहा

पूजा.

३

णसुरेश्वर ॥ ८ ॥ श्रीस० अभ्यंगस्नानं० ॥ अंगोद्वर्तनकंदेवकस्तुर्थादि
विमिश्रितं ॥ लापनार्थं गृहाणेदं हरिद्राकुंकुमेर्युत ॥ ९ ॥ श्रीस० अंगोद्वर्तनं॥
नानातीर्थादिहृतंचतोयमुष्णं मया कृतम् ॥ स्नानार्थं च प्रयच्छामि स्वीकुरुष्व
दयानिधे ॥ १० ॥ श्रीस० उष्णोदकस्नानं० ॥ ॐ आपो हिष्ठाम० ॥
श्रीसत्य० शुद्धोदकस्नानं० ॥ नाममंत्रेण दशोपचारैः पूजयेत् ॥ ततो महा
जिषेकंकुर्यात् ॥ स्वर्णधमानुवाके ॥ पुरुषरुक्तेन अतो देवा इति षड्भग्वि
र्विष्णुसूक्तैः श्रीसूक्तेन चानिषिंचेत् ॥ ॐ नमो नारायणाय इति द्वादशवारं तर्प
येत् ॥ ओं गृहा वै प्रतिष्ठासुक्तं० ॥ श्रीसत्यनारायणाय सांगाय सपरिवारा
य सायुधाय सशक्तिकाय नमः ॥ सुप्रतिष्ठितमस्तु ॥ ओं तं यज्ञं० ओं उपैतु मां॥
तत्तत्कांचनवर्णां च पट्टोर्णैर्मृदुलं शुभम् ॥ युग्मवस्त्रं गृहाणेदं परिधानाय माधव ॥
११ ॥ श्रीस० वस्त्रं युग्मं० ॥ देव्यै० वस्त्रं कुंचुकीं० ॥ ओं तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः
संभृतं० ऊक्षुत्पिपासा० ॥० ब्रह्मविष्णुमहेशैश्च निर्मितं ब्रह्मसुत्रकम् ॥ यज्ञो
पवीतं तद्ब्रह्मनात्प्रतीयतां कमलापतिः ॥ १२ ॥ श्रीस० यज्ञोपवी० ॥ आचम
नीयं ॥ ऊँ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः ॥ ओं गंधद्वारां० ॥ गोरोचनं चंदनं देवदा

स०ना०
४

रुकपूरकृष्णागरुनागराणि ॥ कस्तूरिकाकेशरमिश्रीतानियथोचितं सत्यम-
यार्पितानि ॥ १३ ॥ श्रीस० गंधं ॥ हरिद्रांजिता० इत्यादिमंत्रैर्हरिद्रादिव-
क्ष्यमाणसौजाग्यद्रव्याणितत्तन्मंत्रैर्लक्ष्म्यादिभ्यः समर्पयेत् ॥ हरिद्रां० ॥
कुंकुमंकामुकं० ॥ कुंकुमं ॥ कज्जलं० कंठसूत्रं० हस्तभूषणं० केशभूषणं०
सीमंतभूषणं० ताडपत्रं श्रीं आहिरिवज्रोनेः० ॥ श्रीस० नानापरिमलद्र-
व्याणि श्वेततंडुलसंयुक्तान् कुकुमेन विराजितान् ॥ अक्षतांस्त्वेगृहाणेशना-
रायणनमोस्तुते ॥ १४ ॥ श्रीस० अक्षतान् ॥ श्रीं तस्मादश्वा० श्रीं मनसः
काम० ॥ माल्यादीनि० ॥ १५ ॥ जातीपुष्पंचकल्हारंकमलंकरवीरकं ॥
केतकंबकुलंचैव नारायणद्वंद्वमवहम् ॥ १६ ॥ श्रीस० पूष्पाणि ॥ तुल-
सीकुंदमंदारपारिजातांबुजैस्तुया ॥ पंचचिर्यथितामालावैजयंतीतिकथ्यते-
१७ ॥ श्रीस० वैजयंतीमालां० कटिसुत्रांगुलीयेचकुंडलेमुकुटंतथा ॥ वन-
मालांकोस्तुभंचगृहाणपरुषोत्तम ॥ १८ ॥ श्रीस० नानालंकारान् ॥ विष्णु-
सहस्रनामभिः सहस्रतुलस्यर्पणम् ॥ अथांगपूजा ॥ सत्यपरब्रह्मणे
नमः ॥ पादौपूजयामि ॥ संकर्षणाय० गुल्फौपू० ॥ कालत्मने० जानुनीपू०

पूजा-

विश्वरूपाय० जंघेपू० ॥ पिङ्गवाय० कटिपू० ॥ पद्मनाभाय० नाभिपू० ॥
परमात्मने० हृदयंपू० ॥ वैकुण्ठाय० कंठपू० सर्वास्त्रधारिणे० बाहूपू० वाच
स्पतये० मुखंपू॥ हरये० जिह्वांपू० ॥ दामोदराय० दंतान्पू॥ सहस्राक्षा
य० नेत्रेपू० ॥ केशवाय० ललाटंपू० ॥ सर्वात्मनेन० शिरःपू० ॥ श्रील-
क्ष्मी सहितसत्यनारायणायनमः सर्वांगं पूजयामि ॥ अथावरणपूजा ॥
तुलसीकुंकुमाक्षतपूष्पाण्यर्पयेन् ॥ बिंदुमध्ये श्रीसत्यनारायणायनमः ॥
दक्षिणे महालक्ष्म्यै न० वामे संकर्षणाय० पूरतः गरुडाय० वामपार्श्वे अक्रूराय०
दक्षिणपार्श्वे उद्धवाय० दयाब्धे त्राहिसंसारसर्पान्मांशरणागतं ॥ ज्ञत्तया
समर्पयेत्तुभ्यं प्रथमावरणार्चनं ॥ १ ॥ अनेन प्रथमावरणपूजनेन जगवान् श्री
सत्यनारायणः प्रीयतां ॥ त्रिकोणेषु पूर्वादि क्रमेण ॥ लक्ष्मी हृषीकेशाभ्यां०
गौरी रुद्राभ्यां० सरस्वती कमलासनाभ्यां० तद्बाह्यदले सुवर्णायन० वृषजा-
य० हंसाय० दयाब्धे त्रा० द्वितीयावरणपू॥ २ ॥ षट्कोणेषु पूर्वादि क्रमेण ॥
मत्स्याय० कूर्माय० वराहाय० नारसिंहाय० वामनाय० परशुरामाय० ॥
तद्बाह्ये ॥ रामाय० कृष्णायन० बौद्धाय० कलिकने० व्यासाय० पृथिव्यै

दयाब्धेत्रा० तृतीयावरणपू० ॥ ३ ॥ तत्त्वाह्यवृत्तेषुपूर्वादिक्रमेण ॥ मित्रा-
 य० सोमाय० अंगारका० बुधाय० बृहस्पतये० शुक्राय० शनैश्चराय०
 राहवेन० केतवेन० ॥ अष्टदलेषुपूर्वादिक्रमेण ॥ इंद्राय० अश्वये० यमाय
 निर्ऋतये० वरुणाय० वायवेन० ॥ सोमाय० ईशानाय० ॥ तद्वात्स्यदलेषुव
 ज्राय० शक्तये० दंडाय० खड्गाय० पाशाय० अंकुशाय० गदायै० त्रिशूला-
 य० दयाब्धेत्राहि० अनेनचतुर्थी० ॥ ४ ॥ वृत्तेकेशवादिचतुर्विंशतिना
 मानिःपूर्वादिक्रमेण ॥ चतुर्दलेषुर्वेसुदर्शनाय० दक्षिणेपाशुपताय० पश्चिमे
 शाङ्गाय० उत्तरेगदायै० ध्रुवाय० नारदाय० सप्तर्षिभ्यो० गंगादिनदीभ्यो
 सप्तसागरेभ्यो० नागिन्यादिसहस्रफणांकितनागायनमःगंधर्वाद्यप्सरोभ्यो
 दयाब्धेत्रा० पंचमावरणार्चनं ॥ अनेनपंचमावरणार्चनेनभगवान्श्रीसत्य
 नारायणःप्रीयतां ॥ ५ ॥ ॐ यत्पूरुषं० ॐ कर्दमेन० वनस्पति० श्रीसत्य०
 धूपंसम० ॥ ॐ ब्राह्मणोस्य० ॐ आपःस्रजंतु ॥ ॐ आज्यंचवर्त्ति० श्रीस०
 दीपं० ॥ ॐ चंद्रमामन० ॐ आर्द्रांपु० रंजाफलंघृतंक्षीरं गोधूमस्यचचुर्णकं ॥
 शर्करायुक्तनैवेद्यंसपादंजक्ष्यमुत्तमं ॥ २१ ॥ श्रीस० नैवेद्यं० ॥ मध्येपानीयं०

उत्तरापोशनं० हस्तप्रक्षा० मुखप्रक्षालनं० करोद्धर्तनार्थेचंदनं० मुखवासा
र्थेपूगीफलमितितांबू० हिरण्यगर्जेतिमाहादक्षिणांस० ॥ कूष्मांडमातुलिंगं
चकर्कटीदाडिमीफलं ॥ रंजाफलंनारिकेलंजंबीरंबदरंतथा ॥ २२ ॥ श्री
सत्यनाराय०फलाष्टकं० ॥ ॐ नाभ्याआ० ॐ आर्द्रायःक०यानिकानिच०॥
२३॥ श्रीस०प्रदाक्षिणांस०॥ ॐ सप्तास्यासन्० ॐ तांमआवह० नमःसर्व
हितार्थायजगदाधारहेतवे ॥ साष्टांगोयंप्रणामस्तेप्रयत्नेनमयाकृतः ॥ २४ ॥
श्रीस० नमस्कारं०॥ नीरांजनंगृहाणेदंघृतदीपविराजितं ॥ स्वप्रकाशप्र
काशात्मन्प्रकाशितदिगंतर ॥ २५ ॥ श्रियेजातःश्रियआ० श्रीस० नीरां
जनदीपं० ॥ कर्पूरकंमहाराजरंजोद्धृतंचदीपकं ॥ मंगलार्थमहीपालसंगृ
हाणजगत्पते ॥ २६ ॥ श्रीस० कर्पूरदीपं० ॥ गृहाणपरमेशानसरत्नेछत्र
चामरे ॥ दर्पणंव्यजनंचैवराजयोगाययत्नतः ॥ २७ ॥ श्रीस० राजोप
चारान् ॥ ॐ यज्ञेनयज्ञ० ओंयःशुचिःप्रयतोभूत्वा ०॥ विद्याबुद्धिधनैश्वर्य
पुत्रपौत्रादिसंपदः ॥ पुष्पांजलिप्रदानेनदेहिमेईप्सितंवरे ॥ २८ ॥ नमो
स्त्व० श्रीस० मंत्रपुष्पं० ॥ आवाहनंनजानामिनजानामिविसर्जनं ॥

स० ना०
६

पूजांचैव न जानामि क्षम्यतां परमेश्वर ॥ २९ ॥ श्रीसत्य० प्रार्थनां० ॥ यस्य
स्मृत्या० ॥ अनेन कृतपूजनेन श्रीलक्ष्मीसहितसत्यनारायणः सांगः सपरि
वारः प्रीयतां ॥ अथ कथाश्रवणं कार्यं ॥ कथाश्रवणानंतरं व्यासपूजनं पूस्तक
पूजनं ब्राह्मणसुवासिनीपूजनं च कृत्वा देवं दशोपचारैः संपूजयेत् ॥ तन्मध्ये म-
हानैवेद्योत्तरं मंगलार्तिकं कृत्वा मंत्रपूष्पांते प्रार्थयेत् ॥ अथ प्रार्थनादशकं ॥
कनकरुचिदुकूलः कुंडलोल्लासिगल्लः शमितभुवनभारः कोपिलीलावतारः त्रिभु
वनसुखकारी शेषशायी मुकुंदः परिकलितरमांगो मंगलं नस्तनोतु ॥
॥ नारायणस्त्वमेवासि सर्वेषां च हृदि स्थितः ॥ प्रेरकः प्रेर्यमाणानां त्वया प्रेरितमा
नसः ॥ १ ॥ त्वदाज्ञां शिरसा धृत्वा भजामि जनपावनं ॥ नानोपासनमार्गाणां जा
वकृद्भावावबोधकः ॥ २ ॥ जावार्थकृद्भावाभूतो जवसौख्यप्रदो जव ॥ त्वन्मायामोहि
तं विश्वं त्वयैव परिकल्पितं ॥ ३ ॥ त्वदधिष्ठानमात्रेण सैव सर्वार्थकारिणी ॥ त्वामे
वतां पूरस्कृत्य जजामि धनकाम्यया ॥ ४ ॥ न मे त्वदन्यस्त्रातास्ति त्वदन्यन्नहि दे
वतं ॥ त्वदन्यं न हि जानामि पालकं पूण्यरूपकं ॥ ५ ॥ यावत्सांसारिको भावस्त्व
मेव जावनात्मकः ॥ तावत्सिद्धिर्न वेत्स्येऽप्यासर्वदा सवर्था विभो ॥ ६ ॥ पापिना

पूजा.

६

महमेकोग्रयोदयालूनान्त्वमग्रणीः॥दयनीयोमदन्योस्ति तवकोत्रजगन्त्रये॥७॥
त्वयाचाहंनसृष्टश्चेत्तवमास्तुदयालुना ॥ आमयोवानसृष्टश्चेदौषधस्यवृथोद
यः॥८॥ पापसंघपरिक्रान्तःपापात्मापापरुपधृक् ॥ त्वदन्यःकोत्रपापेभ्यस्त्रा
तास्तेजगतीतले ॥९॥ त्वमेवमाताचपितात्वमेवत्वमेवबंधुश्चसखात्वमेव ॥ त्व
मेवविद्याद्रविणंत्वमेवत्वमेवसर्वममदेवदेव ॥१०॥ प्रार्थनादशकंचैवमूलाष्टक
मथापिवा ॥ यःपठेच्छृणुयानित्यंतस्यलक्ष्मीःस्थिराजवेत् ॥११॥ आवाहनं
नजानामि ०॥१२॥ अन्यथाशरणंना ०॥१३॥गतंपापंगतंदूःखं०॥१४॥मंत्र
हीनंक्रियाहीनंद्रव्यहीनंसुरेश्वर ॥ यत्पूजितंमयादेवपरिपूर्णंनदस्तुमे ॥१५॥
विष्वक्सेनादीन्पूजयेत् ॥ अनेनअत्रगंधपुष्पधूपदीपनैवेद्यलतांबूलदक्षि
णाप्रदक्षिणानमस्कारपरिवारदेवतापूजनकथाश्रवणारुयेनकर्मणाश्रिलक्ष्मी
सहितश्रीसत्यनारायणदेवताप्रीयतां ॥ तत्सत्ब्रह्मार्पणमस्तु ॥ ब्राह्मणेभ्यो
महाप्रसादतांबूलदक्षिणांदत्वा ॥ तेभ्यःआशिषोगृहीत्वा ॥ अद्यपूर्वाच्च० ॥
श्रीसत्यनारायणव्रतकर्मणः सांगतासिद्धर्थंब्राह्मणसुवासिनीसमाराधनंकरि
ष्ये ॥ नारायणगायत्रींअष्टवारंजपेत्॥नारायणायविद्महेवासुदेवायधीमहि॥

स०ना०
७

तन्नोविष्णुःप्रचोदयात् ॥ तीर्थप्रसादंगृह्णीयात् ॥ मंत्रः ॥ पादोदकंसत्यदेव
नरोयःपिबतेतव ॥ तस्यांतर्गतजंपापंनश्यतेनात्रसंशयः॥१॥नारायणप्रसादं
तुगृहीत्वाजकिजावतः ॥ सर्वान्कामानवाप्नोतित्रेत्यसायुज्यमाप्नुयात् ॥ २ ॥
प्रसादंक्षयेत् ॥ बांधवैःसहसुहृद्युक्तोभुंजीतरात्रोजागरणंकुर्यात् ॥ देवस
न्निधौवेदघोषंहारिकीर्तनंवाकुर्यात् ॥ नानानृत्यवाद्यादियुक्तजजनंकृत्वा ॥
प्रातर्ब्राह्मेमुहूर्तेचोत्थायनित्यकर्मानंतरमुत्तरपूजांकृत्वा ॥ ओंसहस्रशीर्षदेवं
इतिवैदिकमंत्रंपठेत् ॥ नारायणगायत्रीदशवारंजपेत् ॥ शंखचक्रगदापद्मश्री
वत्सवेणुकौरुभवनमालादिमुद्राः प्रदर्श्यउपसंहारमुद्रयापुष्पप्रसादंगृह्णी
यात् ॥ यथेप्सितंप्रार्थयेत् ॥ ततःउतिष्ठब्रह्मण० ॥ यांतुदेवगणाःसर्वे० ॥
शालग्रामशिलांस्वस्थानेस्थापयेत् ॥ आचार्ययथाशक्त्यावस्त्राभरणादिना
पूजयेत् ॥ आचार्यायपूजापीठंसदाक्षिणंगांचदद्यात् ॥ विष्णुस्मरेत् ॥ इति
सत्यनारायणव्रतविधिःसमाप्तः॥ श्रीकृष्णार्पण०॥

पूजा.

શ્રીસત્ય નારાયણાયનમઃ

અથ સત્ય નારાયણ પૂજા વિધિઃ

સત્ય નારાયણ પૂજાવ્રત ધારણ કરવા વાળા પુરુષોએ સત્ય નારાયણની પૂજા, કથા, ઓચ્છવ, બ્રાહ્મણ ભોજન, વિગેરે કયે દિવસે કરવું. તેનો નિયમ—સંક્રાંત, પૂણિમાશિ, એકાદશિ, રવિવાર, કે વ્યતિપાતને દિવસે, અથવા કોઈ પણ શુભ દિવસે, સાયંકાળે, સ્નાન કરીને સત્ય નારાયણની પૂજાના સ્થાનમાં આવી આસન ઉપર બેસીને ૧ પવિત્રી ધારણ કરીને આચમન કરવું. તે સત્ય નારાયણની પૂજાને અંગે ગણેશ, ગૌરી, વરૂણ, અને નવગ્રહ વિગેરે સર્વ દેવતાની આવાહન તથા પ્રતિષ્ઠા કરીને સંકલ્પ કરવા. (અદ્યત્યાદિ) કરીને સત્ય નારાયણ પૂજાને અંગે ગૌરી, ગણેશ, વિગેરે સર્વ દેવતાને પાદાદિ વિગેરે ષોડશોપચાર તે તે દેવતાના મંત્રે કરીને કરવા. ત્યાર પછી સત્ય નારાયણની પૂજાનો પ્રકાર કહેછે. હાથમાં ચૂપ ધારણ કરીને સત્ય નારાયણના રૂપના વર્ણનનું ધ્યાન ધરવું.

શ્લોક. ધ્યાયેત્સત્યંગુણાતીતંગુણત્રયસમન્વિતં, લોકનાથંત્રિલોકેશંકૌસ્તુભાભરણંહરિમ્. ॥૧॥

ટીકા—સત્ય નારાયણની કથા કરવા વાળો પુરુષ કથા બેસાડવા વાળા પુરુષને તેમજ સર્વ સાંભળનારા જનને ॥૧ કહેકો ॥ સત્ય સ્વરૂપ સત્ય નારાયણના રૂપનું ધ્યાન કરો. કેવું છે તે સત્ય નારાયણનું રૂપ માયાના ગુણથી રહિત, માયાના ગુણ ગુણને પ્રકાશ કરવા વાળું, સર્વ લોકપાળના નાથ ત્રિલોકીના ઈશ્વર, કૌસ્તુભ મણી મળાને વિશે આભુષણ છે. જેને, એવા સત્ય નારાયણના રૂપનું ધ્યાન ધરો.

શ્લોક. નિલવર્ણપીતવાસં શ્રીવિત્સપદભૂષીતમ્ ગોવિંદંગોકુલાનંદં બ્રહ્માદૈરપિપૂજિતમ્ ॥ ૨ ॥

વર્ણી કેવું છે તે સ્વરૂપ, નીલવર્ણ એટલે ધનશ્યામ સ્વરૂપ, અને પીતામ્બર ધારણ કરેલાં છે. શ્રી વત્સ ચિન્હવત્ સ્થાનમાં શોભાયમાન છે અને ગોવિંદ જનું નામ છે. ગોકુળને આનંદ આપવા વાળા અને વર્ણી બ્રહ્માદિ દેવતા જેના ચરણની ઉપાસના કરી રહ્યા છે, એવા સત્ય નારાયણ દેવનું ધ્યાન ધરો.

શ્લોક. સત્યનારાયણંદેવં વંદેહંકામદંપ્રભુમ્ લીલયાક્ષિતતંવિશ્વં યેનતસ્મૈનમોનમઃ ॥ ૩ ॥

શ્રી સત્ય નારાયણ દેવને નમસ્કાર કરે છે. કેવા છે તે સત્ય દેવ, સર્વને શોભિત કરવા વાળા સર્વના અન્તર્ય

पूछे करवा बाजा. सर्वने सर्व वरदान व्यापवाभां समर्थ. ने पोतानी भायाये करीने जमत उत्पन्न करीने अंतर्यामी
इये सर्वने प्रकाश करी रखा. देवा सत्यदेवने नमस्कार करे छडे.

अथ कथा. ऋषय ऊचुः एकदैनैमिपारण्ये ऋषयः शौनकादयः ॥ पप्रच्छुर्मुनेयः सर्वे स्मृतं पौराणिकं
खलु ॥ १ ॥ ब्रूते नतपसा किं वा प्राप्य नेवांछितं फलं ॥ तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामः कथयस्व महामुने ॥ २ ॥

टीका—कोई काणने विशे अण्ठे ध्यानी समीपे निमीशा. अरुण्यभां शौनक विगरे सर्वे इषी मंडल मणाने जेडा
हुता. ते वणते त्यां सुत पुराणी व्यापी पहोव्या, ते वणते सर्व इषी लोक्याये विचार कर्या के माहात्मा सुत पुराणी
ने लगवत कथा वारता समधी प्रश्न करो ते वणते सर्व इषी मंडलभां एक शौनक इषी. तेणे सुत पुराणीने प्रश्न कर्या के
हे सुत ! व्या लोकभां कोणु अवे तपे करीने ! कोणु अवे बने करीने ! कोणु अवे जपे करीने ! कोणु अवे कृति-
अये करीने ! वांछितइण थोडा साधने करीने मणे. ते सब हमा सांभणानी दृष्टा करीयेछीये. ते उत्तमकथा हमा ने केहो.

सूत उवाच--नारदो नैव संपृष्टो भगवान्कमलापतिः ॥ मुरपयेयथैवाहतच्छृणुध्वंसमाहिताः ॥ ३ ॥ ए
कदानारदो योगी परानुग्रहकांक्षया ॥ पर्यटन्निविशान् लोकान्मर्मन्त्यलोकमुपागतः ॥ ४ ॥ ततो दृष्ट्वा
जनान्ममर्षान्नानाकेशसमन्वितान् ॥ नानायोगानि समुपन्नान्क्रिडयमानान्स्वकर्मभिः ॥ ५ ॥ केनोपायेन
चैतेषां दुःखनाशो भवेत्पुत्रवम् ॥ इति सार्चिं त्यमनसा विष्णुलोकं गतस्तदा ॥ ६ ॥ तत्र नारायणं देवं
शुक्लवर्णचतुर्भुजं ॥ शंखचक्रगदापद्मवर्णमात्राविभूषितम् ॥ ७ ॥ तं दृष्ट्वा देवदेवेशं स्तोत्रं हुत्वा मुपचक्रमे ॥

टीका—सुत केहेछे हे शौनक इषीयो. तमाश प्रश्नो उत्तर कहुने सांभणो. कोई काणने विशे लक्ष्मिपति वेकुठ-
वाशी नारायणना प्रति, नारदलये प्रश्न कर्या हुतो ते प्रश्नना उत्तरभां तमाश प्रश्नो उत्तर थरो. ते तमा सावधान
थरने सांभणो. कोई अयेक वणतभां योगेश्वरभां अष्ट अवे नारदल ते सर्वे लोकाना कदेयाणुनी दृष्टा राणीने स्वर्ग
व्यादि लक्ष विविध प्रकारना लोकभां करना करना अनुप्य लोकभां व्याव्या. अनुप्य लोक ज्ञोताभां सर्वे ज्ञोने ज्ञेश्वरुक्त
ज्यो. नाना प्रकारनी ज्ञोतीना नाना योगीने विशे पोताना कर्म करीने ज्ञेश्वर ज्ञोताभां व्याव्या. हेवे नारदलये पो-
ताना मनभां रीतन कहु के अवे कोणु सेहो उपाय होय के नेणु करीने अये सधजा लोकाना दुःखने नारा थाय.

એ પ્રકારે ચીતવન કરતા કરતા વિષય સોંક ગયા. તાહાં વિષય સોંકમાં શંખ, ચક્ર, ગદા, પદ્મ, વનમાળા, વિગેરે શોભીત શોભાયમાન, શુકલવર્ણ, ચતુર્ભુજ સર્વોત્તમ દેવ નારાયણ સ્વરૂપ જોયું. એ સ્વરૂપ સાક્ષાત દેવેશ્વર સ્વરૂપ જોઈને સ્તોત્રું એટલે સ્તુતી વંદના કરવાને સારું આરંભ કર્યો.

॥શ્રીનારદુત્તવાચ--નમોવાઙ્મનમાતીતરૂપાયાનંતશક્તયે, ॥૮॥ આદિમધ્યાંતહીનાયનિર્ગુણાયત્મને॥
સર્વેષામાદિભુતાયમક્તાનામાર્ત્તિનાશિને॥૯॥ શ્રુત્વાસ્તોત્રંતતોવિષ્ણુર્નારદંપ્રસન્નભાષત ॥

ટીકા—શ્રી નારદજી કહે, હે નારાયણ હું તમોને નમસ્કાર કરું છું કેવાછો તમો કે, જનો આદી. મધ્ય, અંત, છજ નહી. ને માયાના યુગ્મથી રહીત છો. વળી કેવા છોકે માયાના યુગ્મને ચલાવવા વાળા. વળી કેવા છો તમોકે સર્વેથી આદિછો. ને ભક્ત જનોના રહીક, માનશીક, તાપ, ભયને દુર કરવા વાળા. હેવા તમો નારાયણ સ્વરૂપને હું નમસ્કાર કરું છું. એવી નારદજીની સ્તુતી સાંભળીને નારદના પ્રતિ વિષ્ણુ ભગવાન પ્રસન્ન થઈને કહેછ.

શ્રીભગવાનુત્તવાચ, કિમર્થમાગતોમિત્વંકિંતેમનાસિવર્તને॥૧૦॥ કથયસ્વમહાભાગનત્સર્વકથયામિતે॥

ટીકા—શ્રી વૈકુંઠવાશી ભગવાન કહે કે હે નારદ. તમો શાનેવાસ્તે આવ્યાછો. શુ તમારા મનમાં વિચારછે. હે માહા ભગવત. હે ભક્તજન શિરોમણી હે નારદ તે વૃત્તાંત મારી આગળ કહો. તે તમારા પ્રશ્નનો ઉત્તર હું પ્રસન્ન થઈને કહીશ.

શ્રીનારદુત્તવાચ, મર્ત્યલોકેજનાઃસર્વેનાનાક્રેશસમન્વિતા ॥૧૧॥ નાનાયોનિસમુત્પન્નાઃપચ્યંતે
પાપકર્મભિઃ॥ તત્કથંશમયેન્નાથલઘુગાયેનનદ્વદ ॥૧૨॥ શ્રીતુમિચ્છામિતત્સર્વકૃપાસ્તિયદિતેમયિ ॥

ટીકા—નારદજી કહેછે હે માહારાજ મૃત્યુ સોંકને વિશે સર્વ જનો નાના પ્રકારના ક્લેશે કરીને દુખી જોયા. વિવિધ પ્રકારની યોનીને વિષે ઉત્પન્ન થએલા પોતાના યુભાચુભ કર્મે કરીને માયાના યુગ્મમાં રચીપચી રહેલા જોયા. અને તે સોંકોના દુઃખરૂપી કર્મનો નાશ યોગ વખતમાં સહેજસાજ સાધને કરીને દુર થાય. હેવા સહેજો ઉપાય કહો. વાસ્તે હે નાથ તે સહેજો ઉપાય સાંભળવાની હું ઇચ્છા કરું છું તે પ્રસંગ હમો શ્રધાવાનને કહો.

શ્રીભગવાનુત્તવાચ, સાધુપૃષ્ઠંત્વયાવત્સ, લોકાનુયહકાંક્ષયા ॥ ૧૩ ॥ યત્કત્વામુચ્યતેમોહાન્ત

સ.ના. ૦
૯

ચ્છુણ્ણવદામિતે ॥ વ્રતમસ્તિમહત્પુણ્યંસ્વર્ગેમર્થેચદુર્લભં ॥૨૪॥ નવસ્નેહાન્મયાવત્સપ્રકાશઃક્રિ-
યતેઽધુના. સત્યનાગાયણ સ્યૈવંવ્રતંસમ્યગ્વિધાનતઃ ॥ ૨૫ ॥ કૃત્વામદ્યઃમુખંભુક્ત્વાપરત્રમોક્ષમાપુ-
યાન્ ॥ તચ્છુત્વામગવદ્વાક્યંનારદોમૃનિરત્રવીન્ ॥૨૬॥

ટીકા—ભગવાન કહેછે. હેનારદ. હે પુત્ર, તમારો પ્રશ્ન વિજોક્તના દિવસે વાસ્તે ધણો મારોછે. જે પ્રશ્ન કરાને મા-
યાના બંધનમાંથી છુટી જાય. તે પ્રશ્નનો હિતર હું કહું તે તમો સાવધાન થઈને સાંભળો. કે જે વ્રત મળ્યું તોકને
વીધે તેમજ દેવ લોકને વિષે પણ દુર્લભ છે. તે તમારા સ્નેહ કરીને કહું છું. અને એ વ્રત હું હમાણુંજ પ્રકાશ કરુંછું.
કે તે વ્રત સત્યનારાયણુ દેવનું છે તે તે મારી રીતિ વિધી પુર્વક જાણવું જોઈએ.

તે વ્રત કરવાથી તત્કાળ આ લોકને વિશે સુખ, સંપત્તિ, ભોગ, વિભવ. ભોગવીને અંતમાં સુખ પુર્વક જનમ મરણ-
ના પ્રવાહમાંથી છુટીને ભગવતના લોકનો પ્રાપ્તિ થાય. એ વાત શ્રી વિષ્ણુના સુખાચિન્તી સાંભળીને કરાવી નારદજી.
ભગવાનના પ્રતિ પ્રશ્ન કરેછે.

શ્રીનારદુવાચ. કિંફલંકિંવિધાનંચકૃતંકેનૈવનદ્વ્રતમ્ ॥ નત્સર્ગીવિમ્નરાદ્વાદિકદાકાર્યંહિતદ્વ્રતં ॥૨૭

ટીકા—નારદજી કહેછે કે હે કહાણનાથ. તે વ્રતનું શું ફળછે. અને શું તેનું વિધાન છે. અને કોણુ તે વ્રત કહું હવું
તે સમગ્ર વિસ્તાર પુર્વક હમાને કહો. તે વ્રત કયા માસમાં, કયા પક્ષમાં કોણુ તિથિમાં. કોણુ તદ્વાત વિગેનો શુભ દિ-
વસ કયા છે. કે તે દિવસે કરવું તે સમગ્ર હમાને કહો.

શ્રીભગવાનુવાચ. દુઃસ્વશોકાદિઠામનં. ધનધાન્યપ્રવર્ધનં ॥ સૌભાગ્યસંનતિકરંસર્વત્રાવિજયપદ-
મ્ ॥૨૮॥ યસ્મિન્કસ્મિન્નિદનેમર્ત્યો. ભક્તિપ્રદામમન્વિતઃ ॥ સત્યનાગાયણંદેવંયજેચૈવનિશામુ-
સ્વે ॥૨૯॥ બ્રાહ્મણૈર્વાધૈશ્ચૈવમહિનોધર્મેનત્વરઃ ॥ નૈવેદ્યોભક્તિનોદદ્યાન્મપાદંભક્ત્યમુત્તમમ્ ॥૩૦॥
રંભાફલંઘૃતંક્ષીરંગોધૂમસ્થચચૂર્ણકમ્ ॥ અભાવેઠાન્તિચૂર્ણવાઠાર્કગાચગૂડસ્તથા ॥ ૩૧ ॥ સપા-
દંસર્વભક્ત્યાણિંચૈકીકૃત્યનિવેદયેન્ ॥ વિપાયદક્ષિણાંદદ્યાત્કથાંશ્રુત્વાજનૈઃસહ ॥ ૩૨ ॥ તતશ્ચ

કથા
અ. ૧

૯

વંધૂભિઃ સાર્ધં વિપ્રાંશ્ચ પ્રતિભોજયેન્ ॥ સપાદંભક્તયેદુક્તયાનૃત્યગીતાદિકંચરેન્ ॥ ૨૩ ॥ તતશ્ચસ્વ
ગૃહંગચ્છેત્સત્યનારાયણંસ્મરન્ ॥ એવંકૃતેમનુષ્યાણાંવાંઙ્ગાસિદ્ધિર્ભવેત્પ્રુવન્ ॥ ૨૪ ॥ વિશેષતઃકલ્પિ
યુગેલઘુપાયોસ્તિભૂતલે ॥ ૨૫ ॥

ટીકા—શ્રી ભગવાન કહેછે કે હે નારદ, એ વ્રત દુઃખ શોકને દૂર કરવાવાળું, ધનધાન્યને વધારવાળું, સોભાગ્ય સં-
તત્તીને પ્રાપ્તિ કરવાવાળું, સર્વેત્ર વિજયને આપવાવાળું. ૧૮ એ વ્રત ધારણ કરવાવાળા પુરૂષે કોઈ પણ શુભ દિવસ જોઈને
રાત્રીના પ્રથમ ભાગમાં એટલે શાયંકાળની વખતથી સત્યનારાયણ દેવના વ્રતનો આરંભ કરવો. ૧૯ એ વ્રતને અંગે
આહાર્ય લોકોને બોલાવવા. પોતાનો જાતિવાળા સગા વિગેરે મીત્ર ઇષ્ટ વર્ગ વિગેરે સર્વને આદર સત્કાર પુર્વક બોલા-
વવા. ને નારાયણના નૈવેદની સામગ્રી સવાઈ રાખવી. ૨૦ ને નૈવેદની સામગ્રીમાં કેળાં, ઘીંઈ, કુધ, ઘઉંનો લોટ, ઘઉંનો
લોટ નમળે તો ચોખાનો લોટ, તેમજ ખાંડ અથવા ગોળ. ૨૧ એ સધળું નૈવેદનું સવાયું રાખવું. એ સધળું એક ટેકાણે
રાખવું. ને સત્યદેવનું પૂજન અરચન નૈવેદ ધરાવીને કથા કરવી. કથા સાંભળ્યા પછી સધળા શ્રોતાજન સહિત આહાર્ય-
ણને યથાશક્તિ દક્ષણા આપવી. ૨૨ ત્યારપછી આહાર્ય ભોજન થયા પછી સહોદર ઇષ્ટમીત્ર વગેરે સર્વને ભોજન કરા-
વવાં. ત્યાર પછી વ્રત ધારણ કરવા વાળા પુરૂષે પણ ભોજન કરવું. ત્યાર પછી સધળા મળીને નૃત્ય ગીત વાણંત્ર વિગેરે
પ્રેમ શ્રદ્ધા સહિત સર્વ સમાજ લોકોએ સત્યનારાયણ દેવનું કીરતન કરવું ત્યારપછી સત્યદેવનું સ્મરણ કરતા કરતા
સર્વ જનોએ પાતપોતાને ઘેર જઈ આ પ્રકારે સત્યનારાયણ દેવનું વ્રત કરવાથી સર્વના મનના મનોરથ પુર્ણ થશે.
વિશેષ કરીને કળીયુગમાં તો આ લોકને વિવે સહેજો સુખવાળો ઉપાય ઉભય લોકના સુખ આપવા વાળો એ વિના
બીજો સિદ્ધિદાયક છેજનહી.

इति श्रीस्कंदपुराणेरेवाखंडे सत्यनारायणकथाप्रसंगप्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

શ્રીભગવાનુવાચ. અથાન્યત્સંપ્રવક્ષ્યામિકૃતંયેનપુરાદિજ ॥ કાશ્વિત્કાશીપુરેરમ્યેઆસિદ્ધિપ્રોતિ
નિર્ધનઃ ॥ ૧ ॥ ક્ષુત્તૃડભ્યાંઙ્યાકુલોભુતાનિત્યંવશ્રામભૂતલે ॥ દુઃસ્વિતંબ્રાહ્મણંદૃષ્ટ્વાભગવાન્બ્રાહ્મણ
પ્રિયઃ ॥ ૨ ॥ વૃદ્ધબ્રાહ્મણરૂપસ્તંવપ્રચ્છદિજમાદરાત્ ॥ કિમર્થંશ્રમસેવિપ્રમહીંનિત્યંસુદુઃસ્વિતઃ ॥ ૩ ॥

તત્સર્વશ્રોતુમિચ્છામિકથ્યતાંદિ જસત્તમ. ॥

ટીકા—શ્રી લક્ષ્મીપતિ ભગવાન કહેછે હે નારદ હું તમારા ઉપર ઘણો પ્રમત્ત છઉં. અને એ વ્રત કરવાવાળા પુરુષના નામ ધામ પણ તમોને બતાવું. તમો કરીને તમોને નિશ્ચય થશે. કાશીપુરીને વિશે એક નીરધન બ્રાહ્મણ હતો. તે બ્રાહ્મણ ભુખે તરશે પીડાએમો આકુળબ્યાકુળ થઈ અતિ દુખી થઈને પૃથ્વી ઉપર લગીત જવોદરેતેનેનેઈને (ભગવાન શ્રી સત્યનારાયણ) વૃદ્ધ બ્રાહ્મણુ રૂપ લઈને સામા આવ્યા. કેમકે ભગવાનને બ્રાહ્મણ ધણા પ્રિયકે. વૃદ્ધ બ્રાહ્મણુ રૂપ ભગવાન તે બ્રાહ્મણુને અતિ આદરસત્કાર પૂર્વક પુછેછેકે હે બ્રાહ્મણુ તમો સદાકાળ શાનવાસ્તે જમતા ફરોછો. મનેએમ માલમ પડેછે કે તમો અતિ દુઃખીછો વાસ્તે શું તમારું વૃતાંતછે તે સવળ સાંભળવાની હું ઇચ્છા કરેછઉં.

બ્રાહ્મણુવાચ. બ્રાહ્મણોડતિદરિદ્રોહંમિક્ષાર્થૈવૈશ્રમેમહીન્ ॥ ૪ ॥ ઉપાયંયદિજાનાસિકૃપયાકથયપ્રમો ॥

ટીકા—હવે તે કાશીપુરવાશી બ્રાહ્મણુ પેના વૃદ્ધ બ્રાહ્મણુને (ભગવાનને) કહે. કે હે માહારાજ હું બ્રાહ્મણુ છું. પરંતુ અતિ દરિદ્રી છઉં ને ભિક્ષાને અર્થે આમ તેમ પૃથ્વીને વિષે ભ્રમુ છઉં. હે નાય. માફ દરિદ્ર દુર કરવાનો ઉપાય જાણુતા હોતો કપા કરીને મને કહો.

વૃદ્ધબ્રાહ્મણુવાચ. સત્યનારાયણોવિષ્ણુર્વાચિહિતાર્થફલપદઃ ॥ ૫ ॥ તસ્યત્વંપૂજનંવિપ્ર. કુરુશ્વવૃત્તમુત્તમમ્ ॥ યત્કૃત્વાસર્વદુઃસ્વેભ્યોમુક્તોભવતિમાનવઃ ॥ ૬ ॥ વિધાનંચવ્રતસ્યાપિવિપ્રાયાભાવ્યયત્નતઃ ॥ સત્યનારાયણોવૃદ્ધસ્તત્રૈવાંતરધીયત ॥ ૭ ॥

ટીકા—વૃદ્ધ બ્રાહ્મણુ કહેછે, કે હે (બ્રાહ્મણુ સત્યનારાયણુ દેવછે) તે શાક્ષાત્ વિષ્ણુ કહેવાયછે. તે સર્વનેમનવાંછીત રૂપ આપવા સમર્થછે. તે દેવનું વ્રત પુજન તમો કરો. તે વ્રત ધણુ ઉત્તમ છે. ને તે વ્રત કરવાથી સર્વ દુઃખથી છુટી જશો. ને સુખીઆ થઈ જશો. વાસ્તે તમો તે વ્રત કરો. ને તે વ્રતનું વિધાન પણ કહીને સત્યનારાયણુ દેવ વૃદ્ધ બ્રાહ્મણુ રૂપ હતા) તે ત્યાં તેજ વખતે અંતર્ધાન થયા.

તદ્વ્રતંસંકારિણ્યામિયદુક્તંબ્રાહ્મણેનૈવ ॥ ૮ ॥ ઇતિસંચિંત્યવિપ્રોસૌરાત્રૌનિદ્રાંનલકથવાન્ ॥ ૯ ॥

ટીકા—વૃદ્ધ બ્રાહ્મણુ અંતર્ધાન થયા પછી કાશીપુરવાશી બ્રાહ્મણુ વિચાર કર્યો કે તે ધરડા બ્રાહ્મણુ ને વ્રત મને કહું તે વ્રત મારે જરૂર કરવું. એ પ્રકારે ચીંતા કરતાં કરતાં રાત્રે સુતો તો પણ નીદા પ્રાપ્તિ થઈ નહી.

ततः प्रातः समुत्थाय सत्यनारायणव्रतं करिष्य इति संपत्न्या भिक्षार्थं मगमद्विजः ॥१॥

टीका—रात्रि चित्वा पछी सवारे उडीने स्नान संध्या नीत्य नियम वीगरे व्याहृतिके कर्मे करीने संकल्प
करो के हुं सत्य नारायण देवतुं व्रत करीश. अये प्रकारे नियम धारणु करीने लीक्षाने अर्थे आभांतरमां आदयो गयो.

तस्मिन्नेवादिने विप्रः प्रचुरं द्रव्यमाप्तवान् ॥ तेनैव बंधुभिः सार्धं सत्यस्य व्रतमाचरत ॥१०॥

टीका—ते दिवसे अयो संकल्प करीने लीक्षाने अर्थे गयो, तेन दिवसे धणु द्रव्य भण्यु ने भण्यु तेदला द्रव्ये करी
पोताना सगा वाहावा सहीत, सत्यनारायण देवतुं व्रत आचरणु करु.

सर्वदुःखविनिर्मुक्तः सर्वसंपत्समन्वितः ॥ बभूव स द्विजश्रेष्ठो व्रतस्यास्य प्रभावतः ॥११॥

टीका—सत्यनारायण देवतुं व्रत आचरणु करीथी ते आह्वणुं सर्व दुःख गयुं. ने सर्व धनधान्य सुख संपत्ति
भणी. ने ते सत्यदेवता व्रतना प्रभावे करीने ते आह्वणु सर्वथी श्रेष्ठ कहवायो.

ततः प्रभृति काले च मासि मासि व्रतं कृतं ॥ एवं नारायणस्येदं व्रतं कृत्वा द्विजोत्तमः ॥१२॥

सर्वपापविनिर्मुक्तो दुर्लभं मोक्षमाप्तवान् ॥ व्रतमस्य यदा विप्राः पृथिव्यां संकरिष्यति ॥१३॥ तदैव सर्वदुःखं च

मनुजस्य विनश्यति एवं नारायणेनोक्तं नारदाय महात्मने ॥१४॥

टीका—ते वरेशथी अडेके मासे मासे ते आह्वणु सत्यदेवतुं व्रत आचरणु करु. ने पोताना छवीत अवधी सुधी
ते आह्वणु नियम पाण्यो. अंतकाजे उत्तम भगवत गतीनु मोक्ष पाण्यो. ने ते दीवसेथी आ लोकेने विपे सत्यदेवतुं
व्रत मोक्ष पाणया लाग्या. ने ने मनुष्य सत्यदेवतुं व्रत आचरणु करेश. ते मनुष्य दुःखथी नीवृत थर्ध सुभीयो थरो.
अये प्रकारे नारदछना प्रति नारायणु कहलुं छे.

मया तत्काचितं विप्राः किमन्यत्कथयामिवः

टीका—सुतपुराणी कहछे छे आह्वणु नारायणु नारदो संवाद ने तमोने कह्यो भीणु थुं सांभणवानी धरछा छे
ते कह्यो. ते प्रसंग हुं कहरीश.

ऋषय उचुः तस्माद्विप्राच्छु तं केन पृथिव्यां चरितं मुने ॥ तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामः श्रद्धास्माकं प्रजायते ॥१५॥

टीका—इति लोको सुतना प्रति कहे, हे सुत. ते काशीपुरवाशी आह्मणुथी कोणु पुरवे व्रत व्याख्यारणु कहे. ते स-
धुं सांभजवानी ध्याऊ करीये छीये. ने हेवा व्रतना प्रभाव करीने सत्यदेवनी कथाने विसे ह्मोने अथा उत्पन्न थाय.
वास्ते ते कथा संभजवो.

श्रीसूत उवाच. शृणु वं मुनयः सर्वे व्रतं येन कृतं भुवि ॥ एकदा सद्विज्वरो यथा विभव विस्तरं ॥ १६ ॥
बंधुभिः स्वजनैः सार्धं व्रतं कर्तुं समुद्यतः ॥ एतस्मिन्नंतरे काले काष्ठक्रेता समागतः ॥ १७ ॥ बहिः
काष्ठं च संस्थाप्या विप्रस्य महमाययौ ॥ तृणयापीडितात्मा च दृष्ट्वा विप्रं क्रतुं व्रतम् ॥ १८ ॥ प्राणिपत्य
द्विजं प्राह किमिदं क्रियते त्वया ॥ कृते किं फलमाप्नोति विस्तराद्ब्रह्ममेव प्रभो ॥ १९ ॥

टीका—सुतपुराणी कहे, हे सुनीयो सर्वे तमो सावधान यदने सांभजो. हे व्या लोकेने विसे सत्यदेवतुं व्रत केवी
रीते आह्मणु. ते कहे कोर्ध वअते ते काशीपुरवाशी आह्मणु पोताना सगा संभंधी सहीत धणु द्रव्यनी सामर्थी जेणवी
ने सत्यनारायणुना व्रतनो मोठो आह्मणु व्याख्यारणु. ते समये अक कहीआरो (लाकडां वेयवावाणो) त्यां व्याख्यो. ते
कहीआरो लाकडानो आरो आहार सुधीने पोते व्रत करवा वाणा आह्मणुना घरमां व्याख्यो. ते व्रत करवावाणा आह्म-
णुने जेधने ते कहीआराते मनमां कटपना छपछु के शुं कर मारी पास पडसा होत तो हुं पाणु व्या व्रत करत. अ
प्रकारे कटपना करी. ने त्यां जेसीने व्रतवाणा आह्मणुने नमस्कार कयो. ने पुछयुं के हे आह्मणु तमे व्या शुं करीछो. ने
अ कयोथी शुं इण प्राप्ति थाय. वास्ते हे कृपानाथ हे प्रणु. अ व्रत व्याख्यारणु मने विस्तर पुर्वक कहे.

विप्र उवाच. सत्यनारायणस्यैवं व्रतं सर्वेऽपि सततं प्रदम् ॥ तस्य प्रसादान्मे सर्वधनधान्यादिकं महत् ॥ २० ॥

टीका—काशीपुरवाशी आह्मणु कहेछे हे कहीआरा व्या व्रत सत्यनारायणु देवतुं छे अ व्रत संपुर्ण मनवांछीत
इणने व्यापवा वाणु छे ने ते सत्यनारायणु देवनी प्रसन्नताये करीने ह्मारे त्यां पाणु धनधान्य संपत्ती तेदेवनी आपिडीछे.

तस्मादेतद्ब्रतं ज्ञात्वा काष्ठक्रेताऽतिहर्षितः ॥ पपौ जलं प्रसादं च भुक्तवास्वनगरं ययौ ॥ २१ ॥

टीका—ते कहीआरो ते आह्मणुना सुभधी सत्यदेवतुं व्रत सांभजनीने धणु ह्मणीत थयो, ने ते आह्मणु प्रसाद व्या-
ख्यो ते लक्षणु कयो. ने त्यारपछी जणपान करीने पोते पोताना गाममां व्याख्यो.

सत्यनारायणं देवं मनसा इत्यर्चितयत् । काष्ठं विक्रयतो ग्रामे प्राप्य ते चाद्ययद्वनम् ॥२२॥

टीका—ते कहीआरो पोताना मनने करी सत्यनारायण देवतुं अर्चितयत् करतो माथा उपर लाकडानो आरो लघ्व्याड्यो. तेनैव सत्यदेवस्य कारिण्येव तमुत्तमम् ॥ इति संचित्य मनसा काष्ठं धृत्वा तु मस्तके ॥२३॥ जगाम नगरं रम्ये धनिनां यत्र संस्थितिः ॥ तद्दिने काष्ठमुत्थ्य च द्विगुणं प्राप्तवानसौ ॥२४॥

टीका—ते कहीआराये मनमां संक्षेप करी छेके आळ हीवरो लाकडाना आरोतुं जे सुख आवे ते सधणा पध साये करी सत्यदेवतुं वृत्त तुं करीरा. हेवो मनमां विचार करीने ते आळाणुने त्यांथी लाकडानो आरो माथा उपर मुक्यो हतो. त्यांथी व्याजीने नित्य प्रतिजतो ते गाभथी ते दिवसे सारा पैशावाणा लोडाना गाभमां गयो. ते दिवसे लाकडाना आरोतुं जमणु सुख मण्यु.

ततः प्रसन्नहृदयः सुवर्कंकटलीफलम् ॥ शर्कराघृतदुग्धं च गोभूमस्य च चूर्णकम् ॥२५॥

टीका—त्यार पछी प्रसन्न मन यधने सारा पाकां केणां, आंड, धी, दुध, घडूनो लोट विंगरे सारी सामथी लीधी. कृत्वैकत्र सपादं च गृहीत्वा स्वगृहं ययौ ॥ ततो बन्धुन समाहूय काराविधेनाव्रतम् ॥२६॥ तद्व्रतस्य प्रभावेन धनपुत्रान्वितोऽभवत् ॥ इह लोके सुखं भुक्त्वा चाते सत्यं पुरं व्रजेत् ॥२७॥

टीका—ते सधणी सामथी सवार्ध लघने पोताना धरने विषे आळ्योने पोताना सधणा सगायडा लाने जोलाण्या ने विधिविधान पुर्वक वृत्त आचरणु करुं. ते व्रतना प्रभावे करीने धनधान्य सुजसंपति वाजो ययो आ लोकेने विषे सुज पुर्वक रही अंत सत्यदेवतो लोक जेने मोक्षधाम केहेते ते लोकनी प्राप्तिअ पोडोथ्यो अ प्रकारे सतपुराणीअ शोनक इविना प्रति कथु. धर्तीश्री स्कंदपुराणु रेवा जडे सत्यनारायणु कथा प्रसंगतो जीजे अध्याय पुणु. जीजे अध्याय समाप्त इति श्रीस्कंदपुराणे रेवा खंडे सत्यनारायण कथा प्रसंगनां विजिो अध्याय पुर्ण. ॥

दिने दिने धनं दत्त्वा द्विजां संतोषयत् मुनीं ॥२८॥

श्रीसुत उवाच पुनरग्रे प्रवक्ष्यामि शृणु ध्वं मुनि सत्तमाः ॥ पुराचो ह्येकामुखो नाम नृपश्चासीन्महीपतिः ॥२९॥

સંનાં
૧૨

જિતેન્દ્રિયઃસત્યવાદીયયૌદેવાલયંપ્રતિ॥ ભાર્યૌતસ્યપ્રમુખાચ. સરોજવદનાસતી ॥૨॥ મદ્રશીલા
નદીતીરે સત્યસ્યવ્રતમાચરત્ ॥ એતાસ્મિન્નંતરેતત્રસાધુરેકઃસમાગતઃ ॥ વાણિજ્યાર્થેત્રહુધનૈરને
કૈઃપરિપૂરિતઃ॥૪॥નાવંસંસ્થાપ્યતત્તીરેજગામનૃપાતિંપ્રતિ॥દૃષ્ટ્વાસત્રતિનંભુપંપપ્રચ્છવિનયાન્વિતઃ ॥૫॥

ટીકા—કરીથી સત પુરાણી કેહેછે. હે શૌનકાદિ રૂપિઓ સાવધાન થઈને તમો સાંભળો. હું તમારી આગળ સત્ય-
નારાયણની કથા વ્રત રૂઢે કરવાને સાંઝે બીજો ઇતિહાસ કહું તે તમો સાંભળો. પૂર્વકાળમાં હિમકા યુધ્ધ નામે રાજા
થયો. તે રાજા ધણું સત્યવાદી, જિતેન્દ્રિય, ધણું વિદ્વાન હતો. તે રાજાની સ્ત્રી પ્રમુખા નામે હતી જે સાક્ષાત જ-
કર્મી જેવી રહી. તે ધણું ધર્મશીળ હતો. દિન દિન પ્રતિ રાજાકરણની પદે દાન કરવું. ને સાક્ષાત્ વિગેરે દીનસોક
ભુખ્યા તરશ્યા વિગેરે સર્વને સંતોષવા. હવો માહાન બુદ્ધિવાન હતો. તે રાજા કોઈ કાળને વિષે બદ્રશીલા ના-
મે નદીને તીરે જઈને સત્યનારાયણનું વ્રત કરતો હતો. તે સમયે ત્યાં એક વાણીઓ (સાધુ) નામે આત્મો. તે વાણીઓ
સાથે ધણું માણસો હતાં. તેમજ ધણું દ્રવ્ય ધણું હતું. ને તેની સાથે પોતાના ઘરના દેરાવરી વાહાણુ ભરેલાં હતાં. તે
વાણીઓ તે નદીને તીરે સત્યનારાયણ દેવનું વ્રત આચરણુ કરવાવાળા રાજાને જોઈને ત્યાં આત્મો. ને રાજાના પ્રતિ
નમસ્કાર કરીને પુછવા લાગ્યો.

સાધુસ્વાચ. કિમીદંકુરુવેરાજન્મક્તિયુક્તેનચેતસા॥પ્રકાશંકુરુતત્સર્વંશ્રોતુમિચ્છામિસાંપ્રતં॥૬॥

ટીકા—તે સાધુ નામે વાણીઓ પુછેછે કે હે રાજા તમો બકતી ભાવ પુક્ત સાવધાન થઈ ચિત્ત વૃત્તી એકાગ્ર થ-
ઈને શું કરો છો. ને તમોએ સુભવ્રત કેમ આરંભ્યું છે. તે શુભ વ્રત હું સાંભળવાની ઇચ્છા કરું છું. વાસ્તે જે તમે
શુભ કર્મ આરંભ્યું છે તે મારી આગળ કહો.

રાજોવાચ. પૂજનંક્રિયતેસાધોવિષ્ણોરતુલતેજસઃ॥વ્રતંચસ્વજનૈઃસાર્ધપુત્રાદ્યાવાતિકામ્યયા ॥૭॥

ટીકા—રાજા કેહેછે હે વણીક. જેના મહિમાનો પાર ન આવે એવા સત્ય દેવનું વ્રત પુત્ર, પૌત્ર, ધન, ધાન્ય, સુખ
સંપતિને વાસ્તે સગા સંબંધી સહીત હું વ્રત કરું છું.

ભૂપસ્યવચનંશ્રુત્વાસાધુઃ પ્રોવાચસાદરંનર્વકથયમેરાજન્કરીષ્યેહંતવોદિતં ॥૮॥ મમાપિસંતતિ

કથા
અ.૩

૧૨

नोस्ति एतस्माज्जायते ध्रुवम् ॥ ततो निवृत्य वाणिज्यात्सानंदो गृहमागतः ॥ १९ ॥ भार्यायैकाधितं सर्वं
व्रतं संततिदायकं ॥ तदा व्रतं करिष्यामि यद्दामे संततिर्भवेत् ॥ २० ॥

टीका—उक्तका शुभ रागनुं वयन सांभलीने व्याहर सन्कार धुर्वक ते साधु नामे वाणिज्यो राजना प्रति ओढयो-
हे राजन् तमो ज्ये व्रत ह्मोने विस्तारीने कडो. ने विधानथी तमो मने कडेशो. ते रीते ज्ये व्रत हुं पणु करीश. हे
महाराज मने पणु पुत्र के पुत्रि नथी. ने ज्ये व्रते करीने जडर व्याजक थरो. हवो हुं पणु निश्च कडं. ज्ये व्रतनुं विधी विधान
सांभलीने पोते ते वाणिज्यो लक्ष्मीला नदिना तीरथीन पाछो करीने पोताने घेर व्याज्यो. ने पोतानी स्त्री व्यागण
वात करीने धणो व्यानंद पाभ्यो ने कडुं के पुत्रने प्राप्ति करवा वाणु व्रत व्यापणु जडर करवुं. ने पोते धणु धणु व्या-
ज्यो ज्येने जणु नियम लीधो के ह्मोने संतती प्राप्ति थरो. त्यारे ह्मारे सत्यनारायणु देवनुं व्रत व्यायरणु करवुं. हवो
नियम धारणु कर्या.

इति लीलावतीं प्राह पत्नी साधुः ससत्तमः ॥ एकस्मिन् दिवसे तस्य भार्या लीलावती सती. ॥ २१ ॥ भर्तृ-
युक्तानंदचित्ताऽभवेद्दुर्भपरायणा ॥ गर्भिणी चाभवत्तस्य भार्या सत्यप्रसादतः । २२ ॥ दशमा सागते
तस्याः कन्यारत्नमजायत ॥ दिने दिने साववृधे शुक्लपक्षे यथाशशी ॥ २३ ॥ नाम्ना कलावति चेति
तन्नामकरणं कृतं ॥ ततो लीलावती प्राह स्वामी नमधुरं वचः ॥ २४ ॥ न करोषि किमर्थं वैपुला संकल्पितं व्रतं

टीका.—ज्ये प्रकारे लीलावती नामे पोतानी स्त्रीना प्रति साधु नामे वाणिज्ये कडुं. कांछ ज्येक काण गया पछी
ज्येक दीवसे ज्यति व्यानंद हुरभीत यधने सत्य देवनुं व्रत धारणु करवा वाणी ने लीलावती. तेणु पोताना स्वामी
प्रती कडुं के हे स्वामी सत्यदेवना प्रसादे करीने मने गर्भ धारणु थयो. ज्येक कड्या पछी कांछ ज्येक काणे दश मासनी
ज्यवधी ज्यवधी रत्न ज्येवी कन्या उत्पन्न थध. ते कन्यानुं नाम कलावती ज्येवुं धणु त्यार पछी वरस ज्ये वरस वितवा-
थी लीलावती ज्ये पोताना स्वामीने कडुं के हे स्वामी व्यापणु सत्यनारायणु देवनुं व्रत धारणु करवुं छे ते व्रत केम नथी
करता? माटे ते व्रत तमे करो. ज्ये सत्य देवनी कृपा ज्ये करीने व्यागण जतां व्यापणु साइं थरो. ज्ये प्रमाणु लीलावती-
ज्ये पोताना स्वामी प्रति कडुं.

સાધસ્વાચ વિવાહસમયેહ્યસ્યાઃકરિષ્યામિવ્રતંપ્રિયે ॥૧૫॥ इतिभार्यासमाश्वास्यजगामनगरं
ति ॥ ततःकलावतीकन्याववृधेपितृवेदमानि ॥१६॥

ટીકા—વાણીઓ કહેછે હે સુંદરી હે પ્રીયે. એ છોકરીના જ્યારે લગ્ન કરીશું. ત્યારે સત્યદેવનું વ્રત કરીશું. એ પ્રકારે કીલાવતી નામે પોતાની જીને સમગ્રવીને નગરમાં આદ્યો ગયો. ત્યાર પછી કલાવતી કાંઈ એક કાળજતામાં ઓટી લગ્ન કરવા જોગ થઈ.

दृष्ट्वाकन्यांततःसाधुर्नगरेसखिभिसहः॥ मंत्रयित्वाहुतंदूतंप्रेषयामासधर्मविन् ॥ १७ ॥ विवाहार्थं
चकन्यायावरंश्रेष्ठंविचारय॥तेनाज्ञप्तश्चदूतोसौकांचनंनगरंययौ॥१८॥

ટીકા—ત્યાર પછી ધણી છોકરીઓ સાથે પોતાની છોકરી રમતી જોઈને સાધુ વાણિયાઓ વિચાર કર્યો કે આ ધણી છોકરી પરણવા લાયક થઈછે. મારે પોતાના ધરના મહેતાને બોલાવીને કહું કે આ છોકરી જોગ સારો રૂપવાન, યુગવાન, કુળવાન, વર લઈ આવ. હવે કહું ત્યારે તે દુતે પોતાના શેઠની આજ્ઞા સાથે ચડાવીને ત્યાંથી આદ્યો. તે કાંચનપુરી નામે નગર હતું ત્યાં આવ્યો.

तस्मादेकंवणिकपुत्रंसमादायागतोहिसः ॥ दृष्ट्वातुसुंदरंवालंवणीकपुत्रंगुणान्वितं ॥१९॥ ज्ञाति
भिर्बभूभिःसार्द्धपरितुष्टेनचेतसा ॥ दत्तवान्साधुपुत्रायकन्याविधिविधानतः ॥२०॥ ततोभाग्य
वशात्तेनविस्मृतंव्रतमुत्तमं ॥ विवाहसमयेतस्यास्तेनरुष्टोभवत्प्रभुः॥२१॥

ટીકા—પોતાના ધરનો દુત કાંચન નગરથી સારો કુળવાન, યુગવાન, વાણિયાનો બાળક લઈ આવ્યો. તેને જોઈને સગા વાહાલા તથા જાતીવાળા લોકો ધણા પ્રસન્ન થયા. તે તે વાણિયાના છોકરા સાથે પોતાની કન્યા ક-લાવતીનું લગ્ન વિધી વિધાન પૂર્વકે કર્યું. તે લગ્ન સમે કાંઈએક કરમના અંતરાયે કરીને સત્યદેવનું વ્રત ભૂલી ગયા. તે સમે સત્યનારાયણ દેવ તેમના ઉપર ક્રોધાયમાન થયા. એ વાત તે વાણિયાના જાણ્યામાં નહીં પરંતુ તે વાણિયાનો હવો વિચાર ખરો કે અત્યાર પછી એ છોકરીનું શીર્ષન જ્યારે આવશે. ત્યારે કદારા કરીશું. નહીં તો એ ખરચ વધારવાની કાંઈ જરૂર નથી. હવે મનમાં ધારણા કરી.

ततःकालेननियतोनिजकर्मविशारदः॥ वाणिज्यार्थगतःशीघ्रंजामानृसहितोवाणिक् ॥ २२ ॥
 रत्नसारपुरेरम्यंगत्वासिंधुसमीपतः॥ वाणिज्यमकरोत्साधुर्जामात्राश्रीमतासह ॥ २३ ॥ तौग
 तौनगरंरंम्यंचंद्रकेतोर्नृपस्यच ॥ एतस्मिन्नेवकालेनुसत्यनारायणःप्रभुः ॥ २४ ॥ अष्टप्रतिज्ञमा
 लोक्यशापंतस्मैप्रदत्तवान् ॥ दारुणंकठिनंचास्यमहदुःखंभविष्यति ॥ २५ ॥

टीका—त्यार पछी कांजातरे ते वाणिज्या पोताना वेपार शेजगारमां सावधान थर्ध पोताना जमाधने साथे लध-
 ने पोताना धरना देशावरी वाहुणु जरीने देशावर व्याड्यो. ते सींधु देशमां समुद्रेने समीप रत्नपुर नामे नगरमां गयो.
 त्यां जर्ध पोताना जमाध साथे मणीने मोटो वेपार यलाव्यो. ते नगरनो राजा चंद्रकेतु नामे छ. तेना पुरमां जर्ध
 पेजा वाणिज्या वरया. ते समे सत्यनारायणु देवे विचार कयो. के हेवा कग माणुसने मोटु दुःख देवु ज्योय्ये. के इरीथी
 ज्येथी कग आणु देव साथे करे नही. ज्येम विचार करीने कछुं जे ज्ये वाणिज्याने मोटु दुःख, तथा जंधन, तीरस्कार
 विगरे धणुं दुःख प्राप्त थाव्यो. हेवो सत्यनारायणु देवे आप दीधो. ज्ये आप ते वाणिज्याना जाल्यामां नही. तेमज
 सत्य देवतुं व्रत मे नथी कयुं. मोटे रजे ने ते देव मारा उपर कोपायमान थरो. ज्येवो मनमां वेहेम यणु नथी.

एकस्मिन्दिवसेराज्ञोधनमादायतस्करः ॥ तत्रैवचागतःश्वैरोवाणिजौयत्रसंस्थितौ ॥ २६ ॥ त
 त्पश्चाद्वावकान्दुनान्दृष्ट्वाभीतेनचेतसा ॥ धनंसंस्थाप्यतत्रैवसतुशीघ्रमलक्षितः ॥ २७ ॥

टीका—ज्येठलाभां कोर्धज्येक दिवसे चोर लोको राजनो जणनो डाडीने धन लधने ज्ये जंजे संसरो जमाध ज्यां ह-
 ता. त्यां आवीने धन मुकी नारी गया. ने ते धन ते वाणिज्याज्ये पोताना कपजमां लीधुं.

ततोद्गताःसमायातायत्रास्तेसडजनोवाणिक् ॥ दृष्ट्वानृपधनंतत्रब्रध्वादूतावाणिक्सुतौ ॥ २८ ॥ हर्षेण
 धावमानाश्चऊर्चुर्नृपसमीपतः ॥ तस्करौद्वौसमानीतौविलोक्याज्ञापयप्रभो ॥ २९ ॥

टीका—ते वजते जयर पडवाथी राजनता कुत दरादिसाथी छुटया. परंतु चोरी करनार माणुसो मज्यां नही.
 ज्येठलाभां ते वाणिज्याना पारणुमां आवीने उभा रखा. तो ते जंजे जणु संसरो जमाध धीरे धीरे वातो करता

હતા. તે વખતે રાજાના માણસે તેનું આરણ્ય ઉપદેશીને જોયું તે રાજાના અમલનાના મોહોરશીકાની કોથળીના તોડને તોડા સંપૂર્ણ મળ્યા, તે વખતે બેને જણને ખાંધીને રાજાને ત્યાં લઈ ગયા. અતે બોલ્યા હે રાજા આ બે વાણીઆ દેશાવરના છે. તે આપણા ગામમાં ચોરી કરીને એની પાસેથી રાજધન મળ્યું. હવે તમે કહો તે પ્રમાણે હમે એ બંનેને શિક્ષા કરીએ.

રાજાન્નૈસ્તતઃશીઘ્રંદઢંબવાનુતાવુમૌ ॥ સ્થાપિતૌદૌમાહાદુર્ગેકારાગારેઽવિચારતઃ ॥૩૦॥

ટીકા—રાજા ચંદ્રકેતુની આસાએ કરીને તે બંને જણને ખાંધીને પડપુડ કર્યા વનાજ કેદખાનામાં સર્થ જઈને કેદ કર્યા. એ વાત સત્યદેવની અવકુપારી થઈ.

માયયાસત્યદેવસ્યનશ્રુતંકૈસ્તયોર્વચઃ ॥ અતસ્તયોર્વનંરાજાગૃહીતંચંદ્રકેતુના ॥૩૧॥ તચ્છાપાચ્ચ તયોર્ગહેમાર્યાચૈવાતિદુઃસ્વિતા ॥ ચોરેણાપહતંસર્વગૃહેયચ્ચથિતંધનં ॥ ૩૨ ॥ આધિવ્યાધિસમાયુક્તાશુભિપાસાતિદુઃસ્વિતા ॥ અન્નચિંતાપરાભૂત્વાવભ્રામચગૃહેગૃહે ॥૩૩॥

ટીકા—સત્યનારાયણ દેવની માયાએ કરીને તે બંને વાણીઆએ કહેલી વાત કોથળે પણ સાંભળી નહીં. ત્યાર પછી તેમણે સધળું ધન હતું તે સધને બંને જણને કેદ કીધા. એજ પ્રકારે એ વાણીઆને ઘેરે પોતાની સ્ત્રી તથા છો કરી રહ્યાં હતાં. ત્યાં પણ સત્યદેવની માયાએ કરીને રાજીને ત્રિવે ચોર લોકો ખાતર પાડીને સધળું ધન હરણ કરી ગયા. તે ઘરમાં ખાવા અરવવાનું કંઈજ રહ્યું નહીં. તે બંને જણા મા. દીકરી, અતિ દુઃખી થયાં. તે બંને વચ્ચે વાસ્તે લોકોને ત્યાં ફરતા ફરે. પરસ્પર કોઈને ત્યાં મેહનત મળુરી કરીને પેટ ભરે. એ પ્રમાણે સત્યદેવે સર્વને ભ્રામ્યાં.

કલાવતીતુકન્યાપિબ્રમ્રાપ્રતિવાસરં ॥

ટીકા—કલાવતી નામે છે તે તો ભુખે કરીને ઘણી પીડે છે તે કોઈને ત્યાં અંજ માગી ખાઈને દીવસ વીતવે છે.

एकस्मिन्दीवसेजाताशुधात्ताद्विजमंदिरं ॥ गत्वाऽपश्यद्रूतंतत्रसत्यनारायणस्यच ॥३४॥ उप-
विश्यकथांश्रुत्वावरंप्रार्थितवत्यपि ॥ प्रसादमक्षणंकृत्वाययौरात्रोगृहंप्रति ॥३५॥ माताकलाव-

तीकन्यांदृष्ट्वापप्रच्छप्रेमतः ॥ पुत्रिरात्रौस्थिताकुचकिंतेमनसिवर्तते ॥३६॥

टीका—कोई एक दिवस लुप्त करी अति पीडाई कलावती ते कोई आह्वयने घरे नई जड़ी. ते आह्वयने घरे सत्यदेवतुं व्रत आरंभेहुं हतुं. त्यां जसीने कलावतीये सत्यनारायणुनी कथा सांभली. ते सत्यदेवनी विनंती करी नई माई दुःख भेटे. अने हमारे पिता, स्वामी. भजे तो हुं पणु अने व्रतनुं आचरणु करीश. अने प्रकारे मनने विष नीयम धारणु करी. ते पुण कथा थछ रखा पछी ते आह्वयने प्रसाद आप्यो ते लक्षणु करीने पोताना धरने विष कलावती आसी. ते समै तेनी माता लीलावतीये धीरजयी समग्रीने कलावतीने कहुं नई ह पुत्री रात्रनी वपते तुं कोने घरे गछ हती. कारणु शुं नई ह पुत्री रात्रनी वपते श्री लोकोने कोईने घरे नवानो धरम नथी. वास्ते मनमां कछ ओहुं मा मानसो हतुं हतुं.

कन्याकलावतीप्राहमातरंप्रतिसत्वरं॥द्विजालयेव्रतंमातर्दृष्ट्वांछितसिद्धिदं ॥३७॥ तच्छृत्वाकन्य
कावाक्यंव्रतंकर्तुंसमुद्यता ॥३८॥ समुदातुवणिग्भार्यासत्यनारायणस्यच ॥ व्रतंचक्रैसैवसा
ध्वीब्रंधुभिःस्वजनैःसहः ॥३९॥ भर्तृजामातरौक्षिप्रमागच्छेतांस्वामाश्रमं॥ (इतिदिव्यंवरवंत्रेस-
त्यदेवंपुनःपुनः) अपराधंचमेभर्तुर्जामातुःक्षंतुमर्हसि ॥४०॥

टीका—त्यारे कलावती कन्याये पोतानी माताने कहुं नई ह माता अने व्रत सत्यदेवतुं छ. ते सांभलीने लीलावती प्रसन्न थछ. ते नियम लीधो नई मारो स्वामी तथा नमार्थ परदेश गया छ ते धनधान्य करी पुरी प्रसन्न थी नलही आवा भजे ने हमो पणु आहो पुरी रहीये ने हमारा मनना मनोरथ सिद्ध थाय त्यारे ह सत्यनारा-
यणु देव. तमाई व्रत सगा संजधी भलीने विधा विधानपुर्वक हमो करीशुं. अने प्रकारे वाणिज्यानी स्त्रि लीलावतीये नियम धारणु करी. ते विनंती करी नई ह सत्यनारायणु. मारा स्वामी तथा नमार्थनो अपराध थयो होय ते क्षमा करणे.
व्रतेनानेनतुष्टोसौसत्यनारायणःप्रभुः ॥४०॥ दर्शयामासस्वप्नंहिचंद्रकोतुंनृपोत्तमं ॥ बंदिनौमोच
युप्रातर्वणिजौनृपसत्तम ॥४१॥ देयंधनंचतत्सर्वगृहीतंयत्त्रयाधुना ॥ नोचेत्त्वांनाशायिष्यामिसरा

व्यधनपुत्रकं ॥४२॥ एवमाभाष्यराजानंध्यानगम्योऽभवत्प्रभुः ॥

टीका—ते वाणिज्यानी खिना नीयमे धारणु करवाधी सत्यनारायणु देव करीधी प्रसंज धया. ते प्रसंज वधने अद्वैते रागने स्वप्नु व्यापु जे हे रागन परदेशि अंदीनन जे वाणिज्याने तमो छोडी मुको. ते वाणिज्याने तमोअे विना अपराधे अंधतमां नांज्या छे. ते तमोअे तेमनु संपुर्ण धन हराणु करी जीयेछु छे. ते सधुं धन तेमने पाछु व्यापो. ते तेने व्याहर सत्कार करीने विधाय करो. तही तो तमारा धनधान्य राजपाट खी पुत्र सहीत तमारा कुल नो नाश करीश. अे प्रकारे सत्यनारायणु देव रागने स्वप्नामां उहीने अंतधान धया.

ततःप्रभातसमयेराजाचस्वजनैःसह ॥४३॥ उपविष्टयसभामध्येप्राहस्वप्रंजनंप्रति ॥ ब्रह्ममहाजनौशीघ्रंमोचयद्दौवाणिकसुतौ ॥४४॥ ॥४४॥

टीका—त्यार पछी प्रभात काजे राग उहीने सर्व साथे मणीने सभामां अही ते वणते रागअे सभावाजा ओ-कोने कहे जे दशावरना अे वाणिज्याने केमां नांजेमा छे तेमने जलही छोडी मुको.

इतिराज्ञोवचः श्रुत्वामोचयित्वामाहाजनौ ॥ समानीयनृपस्याग्रेप्राहुस्तेविनयान्विताः ॥ ४५ ॥ अनीतौदौवाणिकपुत्रौमुक्तौनिगडबंधनान् ॥ ततोमाहाजनौनत्वाचंद्रकेतुंनृपोत्तमम् ॥४६॥ स्मरंतौपूर्ववृत्तांतनोचतुर्भयविह्वलौ ॥ राजावाणिकसुतौवीक्ष्यवचःप्रोवाचसादरं ॥४७॥ दैवात्प्राप्तंमहदुःखमिदानींनास्तिवैभयम् ॥ तदानीगडसंत्यागंक्षौरकर्मोद्यकारयत् ॥४८॥ वस्त्रालंकारकंदत्वापरितोष्यनृपश्चतौ ॥ पुरस्कृत्यवाणिकपुत्रौवचसातोपदृशं ॥४९॥ पुरानीतंतुचयद्रूढ्यंद्विगुणाकृत्यदत्तवान् ॥ प्रोवाचतौततोराजागच्छसाधोनिजाश्रमं ॥५०॥ राजानंप्राणिपत्याहगंतव्यंत्वत्प्रसादतः॥५०॥

इति श्रीस्कंदपुराणे रेवाखंडे सत्यनारायणवृत्ते तृतीयोऽध्यायः.

टीका—अये प्रकारे चंद्रकेतु रागानु वचन सांभलीने अधिकारी लोको ते जखे जलुने कडेमांथी काढीने रागानी सामे ते जखे वाळुव्याने लघु व्याख्या. ते रागानी व्यागण उभा राग्नीने तेमना पगमांथी जेडी काढीने रागाने कहुं के माहाराज व्या जखे वाळुव्याने व्यापतो हुकम थवाथी जेता पगमांथी जेडी काढीने तमारी व्यागण उभा राग्नी छे. अये प्रकारे सर्वे सभावाणा लोको रागाना प्रति हाथ जेडीने जोड्यो. ते वात चंद्रकेतु राग सांभलीने पोताना व्यासन उपरथी उडीने ते जखे वाळुव्याने जेधने पगे लाग्यो. ते व्यतिव्याधर सत्कारथी राग वचन जोड्यो. हे वाळुव्या. हेभाध तमो देवसंजोगे हमारा रागमां व्यावीने मोहुंज दुःख पाय्या पणु जे दुःख थवा सरलत हतुं. ते थर्ध गयुं. हुवेथी कशीरीतनु तमोने रतीमात्र दुःख न थरो. अने धलु दिवसथी ते लोकोना स्नान लुगडां हज्जमत विगेरे देहनी मजीनता थर्ध रही हती. ते जेधने रागव्ये नापीकने जोलावीने ते लोकनी हज्जमत करावी. ते तेस कुजल भरदन करावीने सुंदर स्वच्छ निर्मल जणे करीने स्नान करावीने उत्तम रीते पांजे पोशाक विगेरे व्यालुवाणु व्य-लंकार शोभित करीने सारीरीते मत्कारना वचन कहीने ते वाळुव्यानुं मन प्रसन्न कयुं ने तेमनुं वन लीधुं हतुं ते थकी जमलु धन व्यापीने कहुं जे हे वल्लिक तमो तमारे देश राखुपुशीथी जाव्यो. हेतुं चंद्रकेतु रागव्ये कहुं. त्पारे ते वाळुव्या जेनेजलु व्यति प्रसन्न थर्धने चंद्रकेतु रागाने प्रलुभ करीने केहेवा लाग्या के हे रागन पोतानी प्रसन्नता थवाथी हमो हमारे देश जधयेछीये. अये जनाव जन्मो पणु अये वातनो अभिप्राय रागाने पणु भासमछे तथी. ते वाळुव्याने पणु भासम छेनही हेवीरीते सेजमां सत्यनारायणु देवनी कृपाथी थयुंछे. इति श्री स्कंद पुराणु रेवाखंडे सत्यनारायणु व्रत प्रसंग नाम त्रींजे अध्यायः ३

श्रीसूत उवाच. यात्रांतुकृतवान्साधुर्मंगलायनपूर्विकाम् ॥ ब्राह्मणाय धनं दत्वा तदा तु नगरं ययौ ॥ २ ॥

टीका—सुतपुराणी शौनकादि इषी लोको प्रते केहेछे. चंद्रकेतु रागानी प्रसन्नता थवा पछी साधु वाळुव्याये थुं करयुं जे ते रागना गाममांथी नीकजवाने साइं जात्रातुं प्रस्थातुं कयुं ने जाहलु लोकोने जोलावीने धलुं दानपुन्य कयुं ने त्यांथी पोताना देश प्रति प्रयाणु कयो.

कीयदूरे गते साधो सत्यनारायणः प्रभुः ॥ ब्रजिज्ञा सांकृतवान्साधो किमस्ति तव नौ स्थितम् ॥ २ ॥

टीका—ते वाळुव्या ते नगरथी व्याख्या पछी नारायणु देव ते वाळुव्यानी परीक्षा जेवा साइं पोते अयेक स-

ન્યાસીનો વેશ ધારણ કરીને આળ્યા. ને પુછ્યું જે હે વણિક તમારા વાહાણને વિશે શું ભર્યું છે. એમ પુછ્યું તે સમયે તે વાણીઓ સત્યદેવની માયા બાણતો નથી. પણ પોતાના ગર્વથી શું બોલે છે તે સાંભળો.

તતોમાહાજનોમત્તૌહેલયાચપ્રહસ્યવૈ ॥ કથંપૃચ્છસિમોદંડિન્મુદ્રાનેતુંકિમિચ્છસિ ॥ ૩ ॥ લતાપ
ત્રાદિકંચૈવવર્તેતેતરણૌમમ ॥ નિષ્ઠુરંચવચઃશ્રુત્વાસત્યંભવતુતેવચ ॥ ૪ ॥ એવમુક્તવાગતઃશીઘ્રદંડી
તસ્યસમીપતઃ ॥ કિયદુરેગતોગત્વાસ્થિતઃસિંધુસમીપતઃ ॥ ૫ ॥

ટીકા—ત્યારપછી તે બંને વાણીઓએ એ શું કહ્યું કે પ્રથમ તો તે સંન્યાસી ખાવાની મરકરી કરી. ને પછી હસ્થા ને કેહે છે હે સંન્યાસિ તમારે પુછીને શું કર્યું છે પરંતુ તમારી દ્રષ્ટિના અભિપ્રાયથી માત્રમ પડે છે કે કાંઈ હરણ કરવ. અળ્યાછો હવું કહીને ફરીથી બોલ્યો જે સાધુ બોલોને શાકભાજી લતા પત્રાદિક પણ વહાણું રહે છે તે હમારા વાહાણમાં છે. એ પ્રકારે ગર્વિષ્ટ વચન સાંભળીને સત્યનારાયણ દેવ બોલ્યા જે હે વણિક તમારા વાહાણમાં તમારા કહેલાં વચનની વસ્તુ સત્ય થાઓ. એ પ્રકારે સત્યદેવ વચન બોલીને જલદી ત્યાંથી અંતધાન થઈ ગયા. ને કાંઈ એક દુર સિંધુ નદીથી સમીપમાં જઈને દંડીના વેશે સત્યદેવ ઉભા રહ્યા.

ગતેદંડિનિસાધુશ્ચકૃતનિત્યાક્રિયસ્તદા ॥ ઇત્યિતસ્તરણિંદણાવિસ્મયંપરમંયયૌ ॥ ૬ ॥

ટીકા—સંન્યાસિ ગયા પછી સાધુ વાણીઓ પોતાના કામકાજ પરમ ધ્યાનમાંથી પરવારીને વાહાણની પાસે ગયો તો વાહાણુ સધળાં ઉપર તરી આળ્યાં ને ડાહમ ડોળ થઈને હાલતા લાગ્યાં તે અચિત્તે જોઈને વાણીઓ આશ્ચર્ય પામ્યો.

દણ્ડાલતાદિકંચૈવમૂર્છિતોન્યપતદ્રુવિ ॥ લલ્લસંજોવણિક્ષુત્રસ્તતશ્ચિતાતોભવત્ ॥ ૭ ॥

ટીકા—વાણીઓ બ્યાજની રીતે વાહાણમાં જઈને જુએ તો ખરેખર શાકભાજી લતા પત્ર જોઈને ધણોજ મોહિત થઈ મૂંછા ખાઈને ત્યાંજ પડ્યો ઉપર પડ્યો. તે પોતાના જમાઈએ ઉઠાવીને બેઠો કયો. ને ધણો એક સાવધાન થઈને ચીંતામાં પડ્યા તે વખતે તેમનો જમાઈ શું બોલ્યો.

તદાતુદુહિતુઃકાંતોવચનંચેદમબ્રવાત્ ॥ કિમર્થક્રિયતેશોકઃશાપોદત્તશ્વદંદિના ॥ ૮ ॥ શક્યતેનેન-

सर्वेहिकर्तुंचात्रनसंशयः ॥ अतस्तंशरणंयामोवांछितार्थोभाविष्यति ॥९॥

ते सभे पोतानो जमाध व्येभ जोड्यो. हे शोक शाने वास्ते शोक करोछो. ते सन्यासी जावो आप दधने नइर गयो व्ये लोकीनी वाण्णी सीइ रहेछे. ते लोको हेबु करवा समर्थछे जेने जम करवानी धरछा करे तेमज थर्ध शोके. वास्ते तेम दिकर नही करो व्यापणु तेने शोधी डाहीने तेमना चरणुने नमी दीनता करीशुं व्येदले तेमनी प्रसन्नताथी व्यापणु मनवांछित मनोरथ सिद्ध थरो वासो व्यापणु तेने शोधीव्ये व्ये प्रमाणु जमाधव्ये तेन समग्नव्यो.

जामातुर्वचनंश्रुत्वातत्सकाशंगतस्तदा ॥ दृष्ट्वाचदंडिनंभक्त्यानत्वाप्रोवाचसद्वारं ॥१०॥ क्षम स्वचापराधंमेयदुक्तंतवसानिधौ ॥ एवंपुनःपुनर्नत्वामाहाशोकाकुलोभवत् ॥११॥ प्रोवाचवचनं

टीका—ते वाणिज्यो पोताना जमाधनुं वचन सांभजीने पोते तेने दधने शोधवासाइं गया. ते वज्रते कोर्ध व्येकांत जमाव्ये सन्यासीजावा उभा उता. तेने जेधने व्यति लाव लक्ष्मिथी तेना चरणु पोतानुं भरतक नमावीने लांजो दंडवत कर्यो. दंडवत कर्योपछी व्यति स्नेहथी जोड्यो. हे माहाराज व्यभारो व्यरातनो व्यपराध क्षमा करो. व्ये प्रकारे धण्णीव्येक बार सुधी सन्यासी जावाना चरणु पडी रह्यो व्यने पछी व्यति शोके करीने पीडाधने मोटी पोक मुडीने रडी उठ्यो.

दंडीविलपंतंविलोक्यच ॥ मारोद्विःशृणुमदाक्यंममपूजावहीमुखः ॥१२॥ ममाज्ञयाचदुर्बुद्धेल कंधदुःखंमुहुर्मुहु ॥ तच्छ्रुत्वाभगवदाक्यंस्तुतिकर्तुंसमुदितः ॥१३॥

टीका—ते वज्रते सन्यासी जावाव्ये ते लोकोनुं वचन विज्ञापनुं सांभ जीने तेमना तरइ जेधुं तो व्यति दुःखी थर्ध रह्यो. व्ये चरित्र जेधने सन्यासीने व्यति करणु उत्पन्न थर्ध. ने जोड्या के हे पुत्र शाने वास्ते रडी छो. तमो छाना रह्यो जमाव्यो. ने माइ वचन सांभजो. हे वाणिज्या भारी पुण्यथी तमो पहिचुअ थया. व्यने भारी पुण्य कथा व्रतने त. मोव्ये व्यपमान कथुं. ने भारी भरकरी जनावी. तेणु थडी तमोने म्हाहुं दुःख थयुं. हेबुं सांभजीने त जेने जणु पितं ति करवा लाग्या. ने जोड्या के हे माहाराज तमो ज केहेशो ते हमे नइर करीशुं. हवेथी कदापी हमो मुडीशुं नही. व्ये प्रकारे ते जेने जणु देवनी स्तुती करवा लाग्या.

साधुस्वाच. त्वन्मायामोहिताः सर्वेब्रम्हाद्यास्त्रिदिवौकसः ॥ नजानंतिगुणान् रूपंतवाश्चर्यामिदं प्रभो ॥१४॥ मूढोहंत्वांकथंजानेमोहितस्तवमायया ॥ प्रसिद्धपूजायिष्यामियथाविभवविस्तरै ॥ १५ ॥

પુરાવિત્તંચતત્સર્વેત્રાહિમાંશરણાગતં ॥ શ્રુત્વાભક્તિયુતંવાક્યંપારિતુષ્ટોજનાર્દનઃ ॥૨૬॥

ટીકા—હેવું વચન સાંભળીને તે વાણિઆએ વિચાર કર્યો જે એ સત્યનારાયણુ દેવ માન્ય પડે છે. વાસ્તે એમ ને ધણીએક સ્તુતી વંદના કરીને પ્રસન્ન કર્યું. તો આપણને સમજા લાભ થયો. હેવું સમજીને બોલ્યો હે દેવ તમારી માયાએ કરીને બ્રહ્માદિ દેવતા સમજા બોલીત થઈ રહ્યા છે તો હમો પામર પ્રાણી કોણુ માત્ર!! વાસ્તે હે દેવ તમારા ગુણને, તમારા રૂપને, તમારા કર્તવ્યને, હમો કેમ જાણી શકીએ. વાસ્તે હે દેવ તમારા કર્તવ્ય સમજાં આશ્ચર્ય જેવાં છે. ને હે દેવ હમો તો મુઠ અજ્ઞાન છઈએ. તમારી માયાથી બોહિત થઈ રહ્યા. ને ન કરવાનાં કાજ સમજાં કરીએ છે. વાસ્તે હે દેવ તમો પોતાના દયાળું સ્વભાવે કરીને હમારા ઉપર પ્રસન્ન થાઓ. ને હમો હમારા વીત વેબવના વિસ્તાર પુર્વક તમારી પુજા કરીશું. ને હમારા વાહાણુમાંનું સમજું દ્રવ્ય સ્તાપત્ર થઈ ગયું છે. તે હમોને બ્યાજખી રીતે ચાહું દ્રવ્ય થયું બોઈએ. હે માહારાજ આ વખત તમારાવિના હમોને બીજો આધાર કોઈપણુ છે તહીં. તે સાંભળીને શત્યદેવ પ્રસન્ન થઈને બોલ્યા.

વરંચવાંઙિતંદત્વાતત્રૈવાંતર્દ્યેહરિઃ ॥ તતોનાવંસમારુહ્યદૃષ્ટાવિત્તપ્રપૂરિતામ્ ॥૨૭॥

ટીકા—તે વખતે સત્યદેવ પ્રસન્ન થઈને બોલ્યો. હે વણિક તમારા મનવાંઙિત કૃણ મને એમ કહીને સત્યદેવ અંતર્ધાન થયા. ત્યાર પછી તે વાણિઆ પોતાના વાહાણુ ઉપર ચડ્યો ને વાહાણુમાં બેસું તો જેવાં પોતાના વાહાણુ ભર્યા હતાં તેમના તેમ ભર્યા છે એમ જોયું.

રૂપયાસત્યદેવસ્યસફલંવાંઙિતંમમ ॥ ઇત્યુત્તવાસ્વજનૈઃસાર્દપૂજાંકૃત્વાયથાવિધિ ॥૨૮॥ હર્ષેણ
ચાભવત્પૂર્ણઃ સત્યદેવપ્રસાદતઃ ॥ નાવંસંયોડ્યયત્તેનસ્વદેશગમનંકૃતં ॥૨૯॥ સાધુર્જામાતરંપ્રાહ

પટ્યરત્નપુરીમમ ॥ દૂતંચપ્રેપયામાસનિજાવિત્તસ્યરક્ષકમ્ ॥૩૦॥

ટીકા—તે વાણિઆ પોતાના સાયવાળા લોકોને કહે છે કે સત્ય દેવની કૃપાએ કરીને આપણા મનના મનોરથ સિદ્ધ થયા. એવું કહીને પોતાના સાથીઓ સાથે મળીને ત્યાંજ સત્ય નારાયણુ દેવની પુજા વિધિપુર્વક કરી. ત્યારપછી અતિ આનંદથી બોલ્યો આપણને સત્ય દેવની કૃપા થઈ હવે આપણા વાહાણુ તૈયાર કરો કે જલદી દેશમાં જઈએ. હેવું કહીને વાહાણુ ત્યાંથી હંકાર્યો તે પોતાના દેશમાં આવ્યાં ને પોતાના દેશ સમીપ આવ્યાં તે વખતે સાધુવાણિઆ પોતાના જમાઈ પ્રતિ કહે છે હે ભાઈ આપણું નગર માન્ય પડે છે. એમ કહીને પોતાનો મુનીમ હતો તેને કહું જે તમો આપણુ ઘેરે જઈને સરવેને ખમર આપો તે વખતે તે મુનીમ નગરમાં ગયો.

દૂતોસૌનગરંગત્વાસાધુભાર્યાવિલોક્યચ ॥ પ્રોવાચવાંહિતંવાક્યંનત્વાવદ્વાંજલિસ્તદા ॥૨૧॥ નિ
કટેનગરસ્યૈવજામાત્રાસહિતોવાણિક્ ॥ આગતોત્રંધ્રુવર્ગેશ્વવિન્નશ્વત્રહુભિર્યુતઃ ॥૨૨॥

ટીકા—તે દુત નગરમાં જઈને સાધુવાણિયાની સ્ત્રીને જોઈને પગે બાળ્યો. તે હાથ જોડીને મન સંતોષનું વચન બોલ્યો. આપણા નગરની સમીપમાં તમારા જમાઈ સહિત પોતાની સાથેના અંધુ વર્ગસહીત ધણાએક પેસા કમાઈને તમારો સ્વામી શોહણ આનંદ કુશળથી આળ્યા હેતું કહ્યું.

શ્રુત્વાદૂતમૂસ્વાદ્વાક્યંમાહાહર્ષવર્તીસતી ॥ સત્યપૂજાંતતઃકૃત્વાપ્રાવોચતનુજાંપ્રતિ ॥૨૩॥ વ્રજામિ
શીઘ્રમાગચ્છસાધુસંદર્શનાયચ ॥ इतिमानृवचःश्रुत्वाव्रतंकृत्वासमाप्यच ॥૨૪॥

ટીકા—દુતના શ્રુતનું વચન સાંભળીને વાણિયાની સ્ત્રી અતિ હરખીત થઈને સત્યદેવની પૂજા કરીને સત્યદેવને નેવેદ કરીને તે પ્રસાદ પોતે સ્વિકાર કર્યો. તે પોતાની કન્યાને કહ્યું જે આ સત્યદેવનો પ્રસાદ આરોગીને તમો હમારી સાથે આણો. જલદી આપણુ જઈને તમારા પોતાના દર્શન કરીએ ત્યારે તે છોકરીએ માતાનું વચન સાંભળીને તેજ વખતે સત્યનારાયણનું વ્રત સમાપ્તિ કરી પ્રસાદને ત્યાંજ પડતો શુક્ર્યો. તે પોતાને ત્વરા થઈ જે મારા સ્વામીને જલદી જઈને હું નિરજું. એ અભિપ્રાય તે છોકરીની માતાના જાણુવામાં નહીં.

प्रसादंचपरित्यज्यगतासापिपतिंप्रति॥तेनरुष्टःसत्यदेवोभर्तारंतरणींतथा॥२५॥ संहृत्यंचधनैःसा
र्द्धंजलेतस्मिन्नमडयत् ॥ ततःकलावतिकन्यानविलोक्यनिजंपतिं ॥ २६ ॥ शोकेनमहतातत्ररु
दंतीचापतदुवि॥दृष्ट्वातथाविधांनावंकन्यांचबहुदुःखिताम् ॥२७॥

ટીકા—તે કન્યા સત્ય નારાયણુ દેવનો પ્રસાદ છોડીને જલદી પોતાના સ્વામીને મળવા આવી. તે અપમાને ક
રીને સત્યદેવ તેમના ઉપર કોપાયમાન થયા. તે કોપાયમાન થઈને શું કહ્યું જે વાહાણમાં તે કન્યાનો ધણી બેઠો હતો.
તે સહિત તે વાહાણુ અદ્રટ થઈ ગયું. તે અરિત્ર જોઈને તે કન્યા અતિ દુઃખી થઈ. હેવીરીતે અતિ શોકાતુર કન્યા
સાધુ વાણિયાએ જોઈ.

भीतेनमनसासाधुःकिमाश्चर्यमिदंभवेत् ॥ चिंतयंतश्चेतैसर्वेवभुवुस्तारिवाहकाः ॥२८॥ ततोली

लावतीकन्यां दृष्ट्वा सा विह्वला भवेत् ॥ विललापातिदुःखेन भर्तारं चेदमब्रवीत् ॥ २९ ॥

टीका—ते सभे ते साधुवाणिज्यो पणुं न मनधी इति विचार करे जे व्या मोटा व्याश्रय लेवी वात यध अने वाढाणुना यज्ञावया वाजा सोडो पणु अति व्याश्रय यथा ने जितवति पणु पोतानी कन्याने अतिदुःखी जेध ने पणुनी न गजराध गध ने पोताना स्वामी साधु वाणिज्याना प्रति ओडी.

इदानीं नौकया सार्द्धं कथं सोऽभूदलक्षितः ॥ न जनैकस्य देवस्य हेतुया चैव साहता ॥ ३० ॥ सत्यदेवस्य माहात्म्यं ज्ञातुं वा केन शक्यते ॥ इत्युत्तवा विललापैव ततश्च स्वजनैः सह ॥ ३१ ॥ ततो लीलावतीकन्यां क्रोडे कृत्वा सरोदहे ॥ नतः कलावतीकन्या नष्टे स्वामिनि दुःखिना ॥ ३२ ॥ गृहीत्वा पादुके तस्यानुगंतुं च मनोदधे ॥ कन्यायाश्चरितं दृष्ट्वा सभार्यैः सड्जनो वणिक् ॥ ३३ ॥

टीका—युं ओडी ते रोडाणी तमो दमो सधना जेध अछे. व्या वाढाणुमां व्यापणु जेमाध ओडी इतीने जेतां जेतांमां अदृष्ट यध गयो. जे तो कंठ पणु कारणु छे अथवा कंठ देवनी अपराध यवाथी जेम नइर अने. अथवा सत्यदेवस्य माहात्म्य कोध जेणु शकतु नधी. इतीने तो ते देवना महात्मनी अनुभव यथोछे जे प्रकारे वातो करीने स्त्री स्वभावथी लुडीने पणु जेक सोडो जणीने रडवा लाग्या ने पोतानी कन्यानां विधवा पणुनां दुःखनी विचार करीने कन्याने पोतानी पासे जेसाडीने माया डपर हाथ लुडीने वणी पाछां इदन करवा लाग्या. कन्याज्य पणु पोताना स्वामीना भरणुनी पादुका इती ते लधने जणी भरवानो विचार करी तयारे ते वाणिज्यो विचार करे.

अतिशोकेन संतप्तश्चिन्तयामास धर्मं विन् ॥ हतं वा सत्यदेवेन भ्रांतो हं सत्यमायया ॥ ३४ ॥ सत्यपूजां करिष्यामि यथा विभव विस्तरैः ॥ इति सर्वान्समाह्वय कथयित्वा मनोरथम् ॥ ३५ ॥ नत्वा च दंडवदुर्मौ सत्यदेवपुनः पुनः ततस्तुष्टः सत्यदेवो दीनानां परिपालकः ॥ ३६ ॥ जगाद वचनं चैनं कृपया भक्तवत्सलः ॥ त्यक्त्वा प्रसादं ते कन्यापतिद्वष्टुं समागता ॥ ३७ ॥

टीका—ते वाणिज्याज्ये अतिशोके करी कोपायमान यधने धरम विचारथी चिन्ता करी. जे नइर सत्यदेवनी माया-ये करीने हुं जेमणुमां पड्यो. इवथी हुं जेम विस्तार पूर्वक सत्यनारायण देवनी पुजा करीश. जे प्रकारे सधना

હાલમવાત્રીને બેસાડીને પોતે સત્યદેવતા કૃતનો નિયમ લીધો. ને આકાશ સૂરજ સનમુખ શાક્ષીરૂપ રાખીને પોતે સૂર-
જને દંડવત સત્યનારાયણની ભાવનાથી કર્યા. તે સમે સત્યદેવ અતિદિન દયાળ ભક્તવત્સલ. ભક્તાધીન. પોતાના સ્વ-
ભાવે કરીને છે. તે આકાશ વાણીથી પ્રસંન થઈને ખોલ્યા. કે હે વણિક તમારી સ્ત્રીએ હમારી કૃત પુજા કરી હતી
અને નેવેદ ધરાવ્યો હતો. તે પ્રસાદ ત્યાગ કરીને છોકરી કલાવતી પોતાના સ્વામીના દર્શનને સાઈ દોડી આવી. તે મારા
પ્રસાદનું અપમાન કર્યું. તેણું કરીને આ વાત બની છે.

અતો ડહણે ભવસસ્યાઃ કન્યકાયાઃ પતિર્ભુવન્ ॥ ગૃહંગત્વા પ્રસાદં ચ ભુક્ત્વા ચાયાતિ ચેત્પુનઃ ॥ ૩૮ ॥ લ
ઘગર્ગ્રી સુતા સાધો ભવિષ્યતિ ન સંશયઃ ॥ કન્યકાનાદશં વાક્યં શ્રુત્વા ગગનમંડલાત્ ॥ ૩૯ ॥ ક્ષિપ્રં તદા
ગૃહંગત્વા પ્રસાદં ચ બુભોજસા ॥ સાપશ્ચાત્પુનરાગત્યદદશં સજનં પતીમ્ ॥ ૪૦ ॥

ટીકા—મારા પ્રસાદનું અપમાન કર્યું એજ કારણથી આ કન્યાનો પતિ અદ્રષ્ટ થઈ ગયો છે. ને એ કન્યા પાછી
ઘર જઈને મારો પ્રસાદ સેવન કરીને આવશે તો એમના પતિ વાહાણુ સહીત સુંદર રીતે દર્શાવમાન થશે એ વાતમાં
કંઈજ સંદેહ નથી. હવે આકાશવાણી કન્યા કલાવતીએ સાંભળીને તેજ વખતે પોતાને ઘર જઈને પ્રસાદ ભક્ષણુ કર્યા.
ને પ્રસાદ સેવન કરીને પાછી ફરીથી જ્યાં પોતાનો સ્વામી જોવામાં નહોતો આવેલો તે ઠેકાણે જઈને જુએ છે તો
પોતાનો સ્વામી વાહાણુ સહીત સુંદર રીતે ખેડલો જોયો. ને પોતે પોતાના મનમાં ઘણુંજ પ્રસંન થઈ.

તતઃ કલાવતિક કન્યા જગાદ પિતરં પ્રતિઃ ॥ ૪૧ ॥ દદાર્નીં ચ ગૃહં યાદિ વિલંબં કુરુષ્વેકથમ્ ॥ ૪૨ ॥

ટીકા—ત્યાર પછી કલાવતી પોતાના પિતા પ્રતિ ખોલી હે પિતા હવે વિદ્રંબ શાને વાસ્તે કરો છો. જલદી આપ-
ણુ ધરને વિષે આલો આ જગ્યાએ હવે વિદ્રંબ કરવો તે મોટો ભૂલ છે.

તે ચ્છૃત્વા કન્યકા વાક્યં સંતુષ્ટો મુદ્ગાનિક સુતઃ ॥ પૂજનં, સત્યદેવસ્ય કૃત્વા વિધિવિધાનતઃ ॥ ૪૨ ॥ ધનૈર્વ
ર્ગુગૈઃ સાર્દુ જગામાનિ જમંદીરં ॥ પૌર્ણમાસ્યાં ચ સંક્રાંતૌ કૃતવાન્સત્ય પૂજનમ્ ॥ ૪૩ ॥ ઇહ લોકે સુખં ભૂ
ક્ત્વા ચાંતે સત્યપુરં વ્રજેત્ ॥ ૪૪ ॥ ઇતિ શ્રી સ્કંદ ૦ રેવાશ્વંડે સત્ય ૦ કથાયાં ચતુર્થો ડહ્યાયઃ ૪

ટીકા—વિદ્રંબ શાને વાસ્તે કરો છો. હેતું વચન કલાવતીનું સાંભળીને તે વાણિયાએ સત્યદેવનું પૂજન વિધિ વિ-
ધાન પુરેક ત્યાંજ કર્યું. ત્યાર પછી પોતાને ઘર જઈને સંક્રાંતપુણે માસી રવિવાર હવે સારો જોગ જોઈને ઘણાએક
પોતાના સગા સંબંધીઓને ખોજાવીને ઘણું એક ધન ખરચાય. હવે હવે સત્યનારાયણ દેવનું પૂજન વિધિ વિધાનથી

साश विद्वान् ब्राह्मणान्ते श्रीलावीने कथुं. त्यासपछी तेज दिवसथी वरसो वरसे पुर्णुभासीने दिवरो सत्यदेवले. पुणन कथा
ब्रह्मभोजन दक्षणा विगेरे जे कंध धर्ममार्गे वपराय ते सत्यदेव संज्ये करीने करुं. ज्ये प्रकारे ते वाणिज्यो व्यवसायुधी
आनंदथी रह्यो. ते अंत सत्यनारायणुना धामनी प्राप्ति थर्. ज्ये कथा सुतपुराणी शौनकइथी विगेरे सरवइथी लोकोने
नीभीशा अरुणते विवे कह्ये. धृतिश्री स्कंदपुराणु रेवाअंडे सत्यनारायणु कथाप्रसंग नाम ब्योब्योअध्याय समाप्त थयो.
श्रीसुतउवाच. अथान्यच्चप्रवक्ष्यामिशृणुध्वंसुनिमत्तमाः ॥ आसीत्तुंदंगध्वजो राजा प्रजापालनत
त्परः ॥ १ ॥ प्रसादं सत्यदेवस्य त्यक्त्वा दुःखमवाप सः ॥ एकदा सवनं गत्वा हत्वा बहुविधान् पशून् ॥ २ ॥
आगत्य वटमूलं चादृष्ट्वा सत्यस्य पूजनम् ॥ गोपाः कुर्वन्ति संतुष्टा भक्तियुक्ताः सर्वांधवाः ॥ ३ ॥ राजा
दृष्ट्वा तु दर्पेण न गत्वा तं न नाम सः ॥ ततो गोपमणाः सर्वे प्रसादं नृपसन्निधौ ॥ ४ ॥ संस्थाप्य पुनरागत्य भू
क्त्वा सर्वे यथां पिसितं ॥ ततः प्रसादं सत्यजराजा दुःखमवाप सः ॥ ५ ॥

टीका—सुतपुराणी कह्ये. हे इविज्यो. श्रीला कथा धृतिहास कह्ये छडे ते सांभणो. उत्तरदेशमां हीमालय समीप-
मां रनोरमा नामे नगरी ते नगरीनो राजा तुंगवन्ध नामे हुतो. माहान परमशील प्रजापालन करवा मां तत्पर. ते
राजा पणु सत्यदेवता प्रसादले अपमान करवाथी पणु दुःख पाव्यो हुतो. ते प्रसंग तमो सांभणो. कोर् काणने विवे
ते तुंगवन्ध राजा शिकार रमवा गयो हुतो. ते साथे शिकार करेलां भूग पणु हुतां. श्रीला साथी सरव लोको पणु
हुता. ते समे ते राजा शिकार रमीने आवतामां नहीना तट उपर अक वडले वृक्ष हुतुं. तेनी छाया ओधने राजा
त्यां व्यठो. ते वपने वडता वृक्षनी समीपे गोप लोको सर्व मणीने अति प्रसंगता अजितभावथी सत्यदेवले पुणन क-
रता हुता. ते सधजाअने पुणन करता राजाअमे ज्योपा. पणु पोताना मोटमपणुना गर्वथी त्यां गया पणु नही. ते
दुरथी माथुं पणु नही नमावुं. अंत गोपलोकाअमे ज्योपा जे अतो आपणु नगरनो राजा छे हुडे ज्योपांने राजा
ना सत्कारने लीये सत्यदेवतो प्रसाद इजाहार विगेरे राजानी सामो भुक्त्यो ते गोपलोके पोताना राजा छे हुडे जे
हे राजन आ प्रसाद सत्यनारायणुनो छे हुडे कहीने पाछा ज्योने सत्यदेवतो प्रसाद इच्छापूर्वक आरोगीने पोताना
धरेने विवे व्याख्या गया. ते राजानी सामो प्रसाद रह्यो. ते इरीथी राजाअमे ज्योपा पणु नही. ते कोधने कहुं पणु
नही. ते पोताना राजपणुना गर्वया विचार क्यो जे गोवाणीयाअमे आपलो प्रसाद आपणु केम लयअमे, हेवो विचार
करी ते स्थानथी उडीने राजा पोताने धरे व्याव्यो. ते प्रसाद तो कीडी भंडोडी जाई गया. ते प्रसादना महीमाअमे करीने
ते कीडी भंडोडा उत्तम रीते मनुष्यनो देह पाव्यो. ते राजा पोताने धरे ज्योने अतिदुःख पाव्यो ते बात आगण कह्ये.

तस्यपूत्रशतंनष्टं धनधान्यादिकंचयन् ॥ सत्यदेवेनतत्सर्वेनाशितंममनिश्चितं ॥६॥ अतस्तत्रैव
गच्छामि यत्र देवस्य पूजनं ॥ मनसा नुनिनिश्चित्य ययौ गोपालमन्त्रिभौ ॥७॥

टीका—ते तुंगवन् राजाने सो पुत्र होता ते सपत्नी मरी गया देश उज्जयिनी यधु गयो. परस्पर कुलेश उत्पन्न
थयो. ये विगरे धनो येक अगार मर्धने राजाना मनसा दृष्टयता उत्पन्न यधु ने सत्यदेवनी प्रसाद गोवाणी आया
आयो. ते प्रसादनु मे अपमान कर्तु ते कारखुयी आविनाश थयो हुवो निश्चय कयो ने मनसा धारणा करी ने त
गोवाण जया असेछे त्यां मरे जनु ये प्रकारे नित्यार करीने प्रातःकाणमा उठीने पोते नाडाडु धोडु पोतानुं नित्यनेम
करीने जया गोवाण लोको येकडा होता त्यां राजा गया. ते गोवाण लोकोना प्रति विनंति करी ने ते दिवसे तमोये
ने व्रत कर्तु हुनु ते व्रत मने करावो हुनु राजाये कर्तु.

ततोसौ सत्यदेवस्य पूजां गोपगणैः सह ॥ भक्तिश्रद्धान्वितो भुक्त्वा चकार विधिना नृपः ॥८॥ सत्यदेवप्र
सादेन धनपूत्रान्वितो भवेत् ॥ इह लोके सुखं भुक्त्वा चांते सत्यपुरं ययौ ॥९॥

टीका—त्यार पछी ते तुंगवन् राजाये गोप लोको साथे मर्णने लकती अधावान यधुने ते गोवाण लोकोनी विधि
विधान प्रमाणे सत्यनारायणुनु पुजन कर्तु त्यार पछी सत्यदेवनी प्रसन्नता थवाथी थोडाज काणमा धनधान्य पुत्रो
प्राप्तवान अवतां सुधी सुधी आनंदथी दिवश गुणयो अने अंते सत्यदेवना लोकनी प्राप्ति यधु ये प्रमाणे सत्य
नारायणुनी कथा व्रत पुजनतो महिमा सुतपुराणि ये श्रौतक इवी लोकोना प्रति कथो.

यइदं कुरुते सत्यव्रतं परमदुर्लभं ॥ शृणोति च कथां पुण्यां भक्तियुक्तः फलप्रदाम् ॥१०॥ धनधान्या
दिकं तस्मै भवेत् सत्यप्रसादतः ॥ दारिद्र्यो लभते वित्तं बद्धो मुच्येत बंधनात् ॥११॥ भीतो भयात् प्रमुच्येत स
त्यमेव ॥ शयः ॥ इति सतं च फलं भुक्त्वा चांते सत्यपुरं व्रजेत् ॥१२॥

टीका—ने पुत्र सर्वोत्तम सत्यनारायणुनु व्रत करी अथवा ने कोर्ध सत्यनारायणुनी पवित्र कथा सांभजे ते
मनवांछित कृणते पासेछे ते ये कथा सदा सर्वदा सेवन करवा वाणा पुत्रने सत्यनारायणु देव प्रसन्न यधुने धनधान्य
सुख संपति आपे. ये कथा सेवन करवा वाणो दरिद्रि होय तो तेनी दरिद्रता भटे. ने धनवान थाय. ने बंधन पडला
होय तेनु बंधन भटे. ने कोर्धथी लय थयो ते पुत्रने सत्यदेवनी कृपाथी लय भटे. ने सदाकाण सत्यदेवनु व्रत करवा
वाणा पुत्रने मनवांछित कृण प्राप्त थाय. ने अवतां सुधी सुधी आनंद रहे अंते सत्यनारायणु देवना लोकनुं सुखमजे.

સંના
૨૦

इतिवः कथीतं विष्णुः मत्स्यनारायणव्रतं ॥ यत्कृत्वा सर्वदुःखेभ्यो मुक्तो भवति मानवः ॥ १३ ॥

ટીકા—એ પ્રકારે સુતપુરાણી કહેછે. હે બ્રાહ્મણો સત્યદેવનું વ્રત તમોને હમોએ કહ્યું. વળી એ વ્રતનું વધારે માહત્તમ હું શું કહું. પણ એ વ્રત સર્વ દુઃખથી પ્રાણી માત્રને છોડાવે. ને સુખી કરે. એમાં કાંઈજ સંદેહ નથી.

विशेषतः कालियुगे सत्यपुजाफलप्रदा ॥ कौचित्कालं वदित्यनि सत्यमीशान्तमेव च ॥ १४ ॥ सत्य

નારુ. કૌચિત્ ॥ સત્યદેવં તથાપરે ॥ નાનાસ્પયરોભૂત્વા સર્વેવામીપ્સિતપ્રદા ॥ ૧૬ ॥ ભવિષ્યનિ

કલૌસ. વ્રતરૂપી મનાતનઃ ॥ યદ્દંપટતો નિત્યં શૃણોતિ મુનિઃ સત્તમાઃ ॥ સત્યં ન ડ્યં નિપાપાનિ સત્ય

દેવપ્રસાદતઃ ॥ ૧૬ ॥ इति श्रीस्कंदपुराणे रेवाखंडे श्रीसत्यनारायणकथायां पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

ટીકા—વળી સુતપુરાણી કહેછે હે બ્રાહ્મણો કળિયુગને વિષે સત્યદેવનું વ્રત કથા વિશેષ કરેનિ કૃણ દાયક છે. કેટલાક જનો એ દેવને કાળરૂપ સર્વનો અંતરંગી કહેછે. કેટલાક તો કહેછે કે એ માક્ષાત ઇશ્વર છે. કેટલાક જનો તો સત્ય નારાયણજી કહેછે. કેટલાક તો મત્યદેવજી કહેછે. ને જે જેમ માંત તેને તેવેજ રૂપે માર્યુંકણ થઈ તેના મનના મનારથ પુર્ણ કરેછે. ને કળીયુગને વિષે તો સત્યમ્મરૂપી જગતના શ્રી સત્યનારાયણુ શીવથી શુભ હતા. ને પ્રગટ થઈને સર્વદા સીદ્ધિ દાયક પ્રકાશ થઈ રહ્યા. વારંત હે બ્રાહ્મણો. એ મત્ય નારાયણુનું વ્રત પુણ્ય કથા સાંભળશે, સંભળાવશે. વ્રત તેમજ પુણ્ય, શુદ્ધ મનથી કરાવશે, તે પ્રાપ્તિઓના પાપનો નાશ થશે. ને પુન્યવાન, પવિત્ર જગતમાં કેદવાશે એકું તમારી સનયુખમાં સત્ય કહું છું એ મધ્યે કાંઈ સંદેહ માનવો નહીં.

હવે સર્વ સાંભળવા વાળા જનો પ્રતિ હું કહું છું. આ સત્યનારાયણુની કથા કેટલેક ટુકાણે સાત અધ્યાયની પાળેછે. પરંતુ તે અધ્યે જે અધ્યાય વધારે વિસ્તારેલા છે. પરંતુ તેમાં કંઈ માર નથી. અને કાશી પ્રાંતમાં સાત અધ્યાયની કથા વંચાય છે પણ આ પ્રાંતમાં પાંચ અધ્યાયની કથા પ્રસંગ કરવામાં આવેછે સત્યનારાયણુ વ્રતનો વિચાર જુદોજ એટલો પંચમાધ્યાયનો પ્રસંગ છે. પછી તો આણું સ્કંદપુરાણુ એકાથી હજારનું છે તે સમગ્રું કહેશે સાંભળશે તો કાંઈ પાપ થવાનું નથી. પણ આ સત્યનારાયણુ વ્રત કથા પ્રસંગ તો પાંચજ અધ્યાયનો છે હિતીશ્રી સ્કંદપુરાણુ રેવાખંડે સત્ય નારાયણુ વ્રત કથા પ્રસંગ સમાપ્ત થયો છે.

કથા
અ. ૬

૨૦

